



СПОРТ

ПалГайчен латархой Шолжа-Палий тIа дIахьоча яхьашка котбаьлар

16



СТУДЕНТИЙ ЛАБОРАТОРИ
Химе Денна хетаяь йийлла урок дIайихьар, ИнГГУ Гуманитарно-технически колледже

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ПАЛГАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№20 (12747)
Маьгсела
бутт,
28 ди, 2026 шу



Газет арадувл 1923-ча шера
маьгсела бетта 1-ча дийнахьа денз



1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай



КЪОНАПА ЯХЪАШ

ПалГай мехка дIайихьар хьалхара Россе СК кадетий классай Фестиваль

6



МЕХКА КУЦ

МаГалбикера урамаш кердача тайпара сийрдадоахаш латт

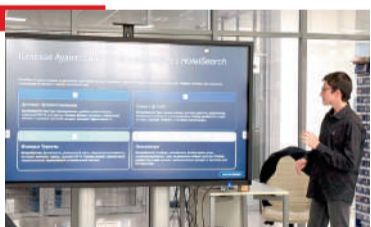
8



КУЛЬТУРА

ПалГайче дакъа лоацаш хургья III-ча Ерригроссийски берий фольклориаде

10



ТОХКАМА НОВКЪА

Яндекс Лицея дешархой проекташ тIаэцаш хилар Магасерча технопарке

11



ТИХЪАЛЕННА ХУРГДАР

Спорта лаьрхIа йоккха моттиг хьаеш боахк Наьсаре

13

www.serdalo.ru [@gserdalo](https://vk.com/gserdalo) Дзен сердало



Дала къоабалдолда мехкахой гIурба!



Доккха вахар дIадолалуш

Келаматанаякъан Махьмуд-Гаьбла вахар, Вежарий-Юртарча ишколе тIеххьара гургал тохача

2

Гурбан цайга боккха болам дѳабихъар вай мехка

Газданаъкъан Ахьмад

Гурбан денош гаргак-хачарга хъежжа, доккха сагѳа да вай мехка доаккхаш. Кхаъ дийнахъа латтаргѳа из беркате болам. Мехкарча халача хъале болча дезалашта гѳурба де аьнна дѳабекъаргбараш 6 эзар гаргга устѳа ба. Хѳара шера доаржадеш долча цу беркатеча гѳулакха хъалхалаттар вай мехкада Келаматанаъкъан Махъмуд-ѳаьлас ва. Хѳанз ворхѳазлагѳа дѳахъош да, таро ѳоацача наха доккха гѳо хулаш дола из сагѳа. Халача хъале мел барашта терко е хъожаш ба тахан. Цу доккхача сагѳага гѳолла, Гурбан цай хила дезача тайпара дѳадахъа аьттув баргѳа наъха.

«2000 устѳа тайп-тайпарча муниципальни моттигашка дѳа-хъа бийкъаб, гѳо эшача дезалашка дѳахъоачаргѳа жа. Дѳадахача шерашка санна, из лоархѳаме цай хъалла-цара тѳахъех аз берригаш, цу беркатеча денца сакъердалураш ма хулла дукхагѳа хила беа вайна юкье. Цу болама юкье дакъа лаьцар РФ Паччахъалкхен Дума депутат волча Бѳарахой Бек-хана, 3000 эзар устѳа ийцар цо вай мехкарча наха лаьрхѳа», - белгалдир вай Мехкадас.

Республикан кулгалхочо доккха баркал кхайкаду къахетам боаржабеш, наъха оагѳув хъаллоацаш барашта. Сагѳан юкье гѳоргѳа таро ѳоацараш, тѳема операце доакъашхой дезалаш, балхатѳа вахар хъадача ѳаьдала болхлой дезалаш, цхъабѳа къоаной, иштта кхыбола, Гурбан лаьрхѳа шоашта устѳа эца ѳиш ѳоацараш. Вай къаман юкье массахана хиннад халача хъале эттачун оагѳув хъаллацар, могаш дола гѳо дар.

Таханарча беркатеча боламо хъагойт, тхьовра денз хъадахъа дика гѳулакхаш вай мехка тахан а лоархѳаш долга. Динцара деза цѳайш долча хана, Дѳаьла духъа ѳоаржаеш ѳола проекташ лоархѳаме маѳан долаш я. Хъал дика доацарашта гѳо дарал совгѳа, вѳаший къахетаме, кѳаьда, оагѳув хъаллоацаш хилар вай къаман юкье массахана хила дезилга белгалдеш дола доккха дика да из.

ѳарафат Денца мехкахой даькъалабийцар вай Мехкадас Келаматанаъкъан Махъмуд-ѳаьлас

Газданаъкъан Ахьмад

Бѳарчча шера деношта юкье Дала деза, беркате, лоархѳаме даь къоастадаьча ѳарафат Денца мехкахой даькъалабийцар вай Мехкадас. Республикан кулгалхочо белгалдир, бусалба наха чѳоагѳа хъамсара цай из долга, Дала вайх боккха къахетам баь, хам баь варгвоаца дикаш юкьеьаьца даьча дуѳан жоп луш, дайта Ди из долга. ѳарафат дийнахъа даь дикаш къаьстта доккха да.

«Наха гѳурба де жа декъаш

болча Дѳаьла духъа юкьебаьккхача болама тахан дѳаьлагѳа ди да. 7 эзар совгѳа болча дезалашта гѳурба де гѳо даьд. Дунен тѳа эггара езагѳа ѳолча моттигашка - Макка, Мадинате баха хъажол деш болча вай мехкахой беркате хургдолча дуѳашта жоп лула Дала, Цун къахетаме, беркатах, гѳозаленах дѳизза хилда вайна ер денош. Бусалба наха сагѳаш ду, маьл хургбола, Дѳаьла раьза хургвола гѳулакхаш доаржаду, гетгара дукха дуѳаш ду денош да ераш. Аллахѳа къоабалдаь даьцалда вай ѳибадат доаржадеш дола дикаш. Дала

ший боккхача къахетаме, беркатах ма доахалда вай! Амин!» - ѳоах вай Мехкадас тахан, бахархошка къамаьл деш.

Зуль-Хиджат бетга юкье къаьстта деза долаш къоастадаьд 9-гѳа ди, тахан хъажол тѳерадоаккхаш барашта а эггара лоархѳаме дола ди да из. Укх доккхача дунен тайп-тайпарча моттигашкара тѳагѳулбена бола бусалба нах тахан ѳарафате шоаш Кхеллачунга кхайкаш, хъесталуш, дуѳаш деш, къахетам бар, къиношга гештдар дехаш латт. Вайна массанена ма харра, ѳарафате латтар хъа

жол тѳерадоаккхара бухъ, эггара лоархѳаме дола гѳулакхаш да. Дерригача дунен тѳара бусалба нах тахан ма хулла дикаш де хъожаш, Къорѳа дешаш, марха кхоабаш ба. ѳарафата дийнахъа марха кхабар дѳадахача, тѳехъа тѳадоагѳаца шера къиношга гешт деш да, аьнна, белгалдаьд. Тахан дѳа-хъа хъежача, вай теркалду бусалба адам чѳоагѳа дог айденна, дегашка дикахетар десса, къахетам бар дехаш, Дѳаьлага хъесталуш долга. Дала къахетам баьрех хилда вай дерригаш!



Доккха вахар дѳадодалуш

Келаматанаъкъан Махъмуд-ѳаьлас вахар, Вежарий-Юртарча ишколе тѳехъара гургал тохача

Газданаъкъан Ахьмад

Ерригача республике гѳолла дѳаийхъар дешара шу ѳистедалара хетаяь лаьрххѳа ѳола кхетаченаш, из белгалон ди да выпускникашга, уж вахара боккхача наькъ тѳа боалаш. Цу ден хозагѳа ѳолча оагѳонах цайяр, Палгѳайчен кулгалхо Келаматанаъкъан Махъмуд-ѳаьлас Магѳалбика кхален Вежарий-Юртарча №10 ѳолча ишколе вена хилар.

Вежарий-Юртарча №10 ѳола ишкол ѳоккха яц, бакъда дика цѳихеза я ший цѳагѳаръярш санна ѳолча таронашца. Цу ишколе дешаш да начѳал дола бераш. Моттигера хъехархой коллектив белгалѳоалаш я лакхача балха говзалца. Хъехархоша, кхетам баларал совгѳа, хѳара бера ший тайпара терко лоаттау, начѳал дегѳадоаладе.

Тѳехъарча шерашка, республике къаьстта ѳола терко лоаттау дешара моттига. Укхаза хъакхеллад эшаш мел дола дешара

хъалаш; кхоллам дегѳабоалабара, массайолча оагѳорахъара вай кхувш ѳоагѳа тѳехъе хъаллацара эшар.

Из иштга хилар бахъан долаш, Вежарий-Юртарча бераш таро ѳолаш да, шахъара ишколашкка дешаш долча берашта нийсса моллагѳа яхъ дѳаьхъа.

Дѳийша баьннача дешархошта, хъехархошга, цар даьштаноаношга хъалхашка къамаьл деш, Келаматанаъкъан Махъмуд-ѳаьлас уж даькъалабийцар доккхача вахарга боалаш хиларца. Цо белгалдир, Тѳехъара гургал - из духхъал дешарцара къаьсташ хилар хинна ѳац, из да вахара боккха никъ хъаьцаш хилар. Цига хоржаргъя шоай хургѳола профессѳи, шоай вахара моттиг а хъалоацаргъя.

Палгѳайчен Кулгалхочо аьлар ше чѳоагѳа тешаш хилар, хъамсарча ишколе хъаийца хъаькъал, хъехархоша, хъехамчаша, даьштаноаноша хъаллоацаш хилар царна дѳахо накъадаргхиларах. Республикан кулгалхочо яхачох, вахара халонаш тѳехъаьотача,

паччахъалкхен экзаменаш дѳалуча, хъамсарча Дѳаьхен, ерригача Россѳе хъашташ кхоачашдеш лакха толамаш доахача из эшаш хургда.

Лоархѳаме кхетаче дѳахъош, баркал аьлар дешара моттига кулгалхошга а. Махъмуд-ѳаьлас ше къаьстта баркал аьлар ишкола кулгалхочунна Меданаъкъан Зинайна. Из дукхача шерашка къахъегаш хъаьоагѳа ишколе, ший балхаца бехктокхаме а ѳолаш.

Республикан Кулгалхочо белгалдир, из хѳара бераца теркаме хилар, из ишкола дегѳаьоалаьара цо доккха дакъа юкьеьедена хилар. Келаматанаъкъан Махъмуд-ѳаьлас яхачох, из санна болча кулгалхоша вѳашагѳолл Палгѳайчен дешара оагѳув, дикагѳа дола хъехархочун ѳадаташ лѳаьду.

Вежарий-Юртарча цай чакхдаьлар массаза санна тѳехъара гургал тохаш, дѳийша баьннарашца, хъаьшашца сурташ доахаш, юхебусача дешархой дегашка



Галгйай мехка лаьржа хий деначара араваьккхар 75 саг, цу юкье 30 бер да

Газданаькъан Ахьмад

Галгйайче массайолча оагIорахьара оарцагIбаьнна болх дIахьош ба, «Лакха кийчо хилар» яхача боарамах. Дадахача ден-бус 18:00 сахьат доалаш 75 саг кIалхарваккха везаш хилар, цу юкье 30 бер а долаш. Да-юха лелалуш боаца нах царна юкье бац. Цигара кIалхарбаьха нах шоай гаргара нах болча да-юха бахаб хIанзарчоа. Наха лаьдало чуле моттиг Iалашьча уж баха разза хиланзар, яхаш, дийцар «Сердало» газетата Галгйайчен Паччахьалкхене.

Керттера низ вIашагIбеллар

Галгйайче гIолла йолча Россе МЧС Керттерча урхаллено Шолжа кхален Эбарга-Юрта. Йоккхий тоабаш я хий чуданна моттигашка болх беш. Нах кIалхарбоахараша дIахьу коашка гIолла хьожаш болх.

Даим теркама юкье да Шолжа хий, айлуш дий хьожаш. ХIанз укх сахьате хий 270 см лакхденнад. Из хьал атгача доалаш хилар хоалуш да, гIехьарча сахьата 10 см хин боарам лохбеннаб.

Цу моттигера кхераме хий лакхдалара боарам 300 см я. Унзара - 340 см.

Нагахьа санна из хьал талхаш хуле, нах тIаэца кийча ба Шолжа-Шахьаре, Илдарха-ГIалий тIа,



иштта Шолжа, ЖIайрахьа кхаленний моттигашка. Эбарга-Юрта нах тIаэцара пункт я №2 йолча юкьерча ишкола даькъ тIа Марзиева урамах, 44/1. Цига 500 саг гаргта чуэца таро я. Иштта йоаржаяь моттигера администра-

це наха лаьрхIа моттиг.

Тахан цига болх беш я 28 техника, 104 саг. Царех Россе МЧСа цу моттигашка болх беш ва 63 саг, 14 техника. Из хьал даим лаьрхIа болхлой теркама юкье да.

ДогIаш латташ, хиш айдалара терко еш я мехкара Паччахьалкхе

Газданаькъан Ахьмад

Мехкарча Паччахьалкхен кулгал деча Слестенин Владимира тIадиллад, ца соцаш догIаш латташ хиш айдалара чIоагIа лакха терко еш хила, аьнна.

«Муниципалитеташ тIадиллад кхераме долча хьала духьале яр чIоагIде, аьнна. Помара галешца, кыдолча, иштта хьал этгача увтатдеш долча сунташца моттигаш чIоагIяр а тIадиллад. Цул совгIа, хин моттигашта юхе бахача наьха ковнашка хьожаш хилар юкье доа-ладаьд; цIаьхха, хьал хувцаденна болх хуле, де дезар хьалхадаккха деза бахархошта. Из гулакх халача оагIорахьа дерзе, арабаьха нах дIачубига беза моттигаш кийчъаьй Илдарха-ГIалий тIа, Шолжа-Шахьаре, ЖIайрахьа, Шолжа кхаленний моттигашка. Хий чуданна моттигашка арабаьхача наха бIайха кхача, хий, иштта кхьбола кхоачам, юхе лораш хургболаш кийчо яьй. Наький гулакхех, Iалама гулакхех йолча министерствай болхлой хиш дIаухаш йола моттигаш, турбаш, харшаш цIенде арабаьннаб, хий дикагIа дIагIоргдолаш. ХIаьта кхерам лакхагIа бола моттигашка 24 сахьата терко еш, моллагIа хатар хуле, кийча болча болхлой тоабаш латт, цу гулакха эшаш болча кхоачам хьатIаэза - мотопомпаш, экскаватораш, самосвалаш», - дийцар «Сердалога» мехкарча Паччахьалкхене.

МЧС болхлой ди, бийса ца кхоастадеш, шоай болх чIоагIбаь ба. 24 сахьата хин моттигашта тIахьожам лоаттабеш, хий айдалара боарам бусташ кьаьег цар. Нах бахача моттигашта, цIенешта хий дIатIахьача тарлуш хилар тахан мишта латт хьожаш ба уж. Беррига болх мехкарча Паччахьалкхенца бувза-ме болаш, массадолча хувца-мех эггара хьалха цига хоам беш дIахьош ба. Кьаьстта йоккха терко еш ба тахан тIаьшта, хин йистошта, бердашта, сунташта, хиш дIаухаргдолаш кьоастаьча моттигашта. Хьал кхераме латгача моттигашкара тIахьожам чIоагIбар да тахан лоархIаьме, хIана аьлча цIаьхха наькьаш дохадаь, сунтел хий дехьаьнна хатар ийккхача, МЧС болхлой цу миноте кийча хила безаш ба.

МВД болхлой бувза-ме болаш дIахьош ба из болх. Наькьашкара хьал лорадеш латгача полице болхлоша нах кхераме долча наькьашка гIолла дIаухаргбоацаш терко ю тахан. МЧС, лаьдала, паччахьалкхен болхлоша вIаший бувзам болаш болх тахан цьана дIахьош хиларае, массадолча хIаман терко е, тIахьожам бе аьттув боал.

Деррига а Коталон духьа!

СВО моттигашка хIамаш ийца баха хилар, Кьаман фронта доакъашхой

Газданаькъан Ахьмад

Тема операце моттигашка болча вай бIухошта эшаш йола хIамаш ийца болхарашца вар, Кьаман фронта моттигера оагIон комитетта кулгалхо Тенканаяькъан Башир. Тема аренашка декхараш кхоачашдеш болча вай салташга эшар теркалдеш, кийчъаьяр хIамаш. Белгалде деза, тахан бIухой хьашташ кхоачашдар, цар гулакхага хьажар керттерча декхарех долга.

«Сердало» газетата Тенканаяькъан Башира дийцачох, вай республике бIухошта эшаш йола хIамаш кийчъеш болх ба дIахьош «Кьаман фронт. Деррига а Коталон духьа» яхача оагIонца. Мехкара бахархой, хьакимаш, цьаьца болх дIахьош йолча моттигий тоабаш шоай низ дIа ма кхоача из гулакх хьаллоацаш, доаржадеш ба тахан. Тема аренашка шоай цIенех, мехках хьегаш лелача бIухошта терко лоатта-яр, царна фу эш хьожаш хилар чIоагIа лоархIаьме да вайна мас-

санена. Терко еш хиларо цар дог ураоттаду, хала денош кьаьча-ча шоаш цьаьь боацилга, шоашкара хало екьараш, оагIув хьаллоацараш болга ховш хиларо кIезига салоIам бу.

Республикерча тайп-тайпарча паччахьалкхен моттигаша хьаллаьцар из гулакх. Халача талхаш боаца кхача чубола яьшкеш кийчйир Россе вай мехкарча ФСБ моттиго. Тема аренашка моастагIчоа хоалургбоацаш, эшаш дола цхаралаш кийчдир бIухошта вай мехкарча Федеральни моттига Кьилбаседа Кавказа статистиках болча паччахьалкхен оагIон болхлоша.



ХIамашта юкье ба ше кьаьстта болх бу генератор. Тема аренашка из боацаш хиларо цьаьца дола тема декхараш кхоачашде аьттув хилийтац бIухой. ХIаьта эггара лоархIаьмедар, Тенканаяькъан Башира белгалдечох, вай бIухошта кьаьмаьл де, царех бIаргтоха аьттув хилар да. Халача деноша оттабаьбале а, юь тIара белаш тIаэц цар вай мехкахой.

ЧIоагIа баркал оолаш хул уж шоашта терко лоаттаьрах. Го лоаттадарал совгIа, цIагIа шоаш дагабоахкаш, шоай гIайгIа еш, маьрша болаш цIенех кхеталба яхаш тIехьа дуIаш дераш болга

ховш хиларо дега аттагIа хетийт царна. Тахан цар шоашта хьатIаьйца декхараш аттачарех дац.

МоастагIий доаде, когаш IотIахьакха гIерта Россе истори меттаоттаде, шоай лаьтта баха, шоай мотт бувца вай берий аьттув хилийта гIерташ, дIахьош операци я из. Галгйай кьаман бIухой тема аренашка тахан цIихеза ба денал, майрал долаш хиларца.

БIухошка дIакхача хIара рацI, хIара генератор, иштта кхьдараш а царна доккха новкьостал хулаш да. ПаргIата, маьрше йолча кхоаненга сатувсаш да вай дерригаш тахан.

«Российски бIухошта хьалхашка латтараш тахан доккхий декхараш да. Вай дерригаш цар оагIув хьаллоацаш, терко еш, царна тIехьа Даьлага дуIаш деш хила деза», аьлар Тенканаяькъан Башира. Вай Даьхен кхоане бахьан арабаьнна нах ба уж. Могаш, маьрша болаш цIенех кхеталба вай бIухой. Цьаьккха хIамакхера ца безаш, паргIатта баха йиш йола ха оттийла тахан халача хьале барашка».

Галгйайчен 56 вахархоcho хержар «Росси - тароний мохк» яха майда

Газданаькъан Ахьмад

«Росси - тароний мохк» яха президентски майда ше хьакхелла 8 шу далара ха езъеш я. Россе Президента могоаь хьакхелла-ча цо болх беча юкьа, начIал дола вай мехка бахархой хьаллацара эггара йоккхагIа йола проект хилар цох. Дика даькъа лоац цу майдан яхьашка, олимпиадашка Галгйайчен бахархоша. Эзараш бола нах; цу юкье студенташ, говзанчаш, кулгалхой а болаш; хьажар цун экосистема даькъ тIа шоай низа-

га. Царех дуккхабараш финали-сташ, котбаьннараш хилар, цар гойтар лакха таронаш, кулгал дара дикал, иштта республикан викалий профессионализм.

Цу майдан керттера мах бар - из массанега хьакхоачаш хилар дар. Галгйайченна майдан даькъ тIа даькъа лоацаш хилар лоархIаьме да. Вай кагирхой начIал долаш ба, уж кийча ба толамаш даха. ЛоархIаьме да, тахан цу кагирхой, профессиональни дегIаахара таронаш хилар.

Укх шерашка 56 эзар совгIа

республикан бахархой даькъа лоацаш хилар майдан яхьашка, проекташка, хIаьта 320 совгIа саг котваьлар. Из, вай кагирхой шоай мехка эшаш хилар гойташ, дика таронаш хилара хьокхам ба. Дадахача шерга Галгйайчени «Росси - тароний мохк» яхача майдани юкье баьча барто цу тайпара бувзам лелабеш хилар дика лар юташ хилар. Со тешаш ва вайна хьалха кхы а цьана дIахьоргдола дешар, кагирхой вахара проекташ я, цар хьаелларгья вай кагирхой кхоане хьакхоллара йола таронаш», - аьлар

Галгйайчен Кулгалхоcho Келаматанаяькъан Махьмуд-лаьлас.

«Росси - тароний мохк» яхача платформу хьагойт вай мехка лерттIа дегIавара таронаш хилар. Керттердар - из дегIава сага безам хилар да. Дуккха проекташ хиларо таро лу ший дегIавара никъ лаха, ший хIама дIадоладе, грант яккха, вахара проект хьаелла, хьалхале лелача компанешкара балха говзал эца, бизнес лелача кулгалхошта юкьера чIоагIа хьехамча харжа, пайда луш долча лагIа тIагIолла урагIваха.

Син майрал

Галгъайчера Могушканаъкъан Хади ший вахара турпала оагӀонаш СВО язъеш я

Газданаъкъан Ахмад

«Тема дакъ тӀа хила езараш кхалнаъха юхмараш яц яхар, из духхьал дӀаоалаш дола дош мара дац. Дукха бӀухой кӀалхарбаъхаб лорий йижараша медсанбате», - цъхан хана из дувцаш йола байт са керта чура дӀа ца йоалаш лаьттар. Цунна чдоагӀа- доккха, къахьа, сийдола бакъдар. Птом ший хъакхоллара наъкъага диллача а къиза, бӀаргаш дайна, хъакхеллар дохадеш, хоарцадеш ба. Бакъда из кхалнаъха тӀом бац яха дешаш лоархӀаме цахилар гуш да цун мугӀарашка Кхалсаг латташ хилча, из а човнаш хиннача салтечуни Иоажалаи юкъеотта кийча йолаш хилча. Тем тӀа лорий йиша - из боккха къахетам ба. Машар харцача хана, цун кулгаша вахар юха дӀадоладу...

Цу байтий мугӀарий чоалхане бакъдар таханарча денга кхоачаш хъаденад. Россена юха Иоажала никъ бахъаш нацизм тӀаенача хана, уж мугӀараш юха дийнлу вай бӀаргашта гуш.

Галгъайчен яхарчочун Могушканаъкъан Хадена нийсделар, лаьрххӀа йола операци дӀахьоча моттиге, хӀара дийнахьа ший вахар кӀалдутах латта езаш дола хьал. Цийденнача аьшка шок егтар, лаьтта эгдеш латта герза тата, тема кӀур, ций... Из деррига тӀом бувцаш долча фильма сурташ дац, из хӀара денна цунна хьалхашка дар да.

Къонача гӀалгъай кхалсага хӀара дийнахьа хьагойт денал а къахетам а. Цига ба ший Даьхенцара, нахацара боккха безам бахъан долаш, моастагӀчунна духхьаллаттараш. Мелб уж, шоай бӀаргашка сердал дӀайовш латтача хана, цӀаьхьа бӀарг хьабийллача, лора юхмараш йинараш; йиший юхь, ше лоравеча малайка юхь, укх дунен тӀара дӀаводачара ше юхаволаваьча сага сибат вӀалла диц ца луш дагахьа лоаттадераш?

Цига, тема хьалхарча мугӀарашка, ден-бус доазонаш доацача, герза молха хьаджмара йоацача боаржабеш ба, эггара машарегӀа бола тӀом - сага вахар кӀалхардаккхара тӀехьа къахьегар. Укхаза, Могушканаъкъан Хаде кулгаша тамашийна хӀамаш гойт. Иоажала карара бӀухой хьабоахаш, цар човнаш ший йовхалца дӀателӀаеш, ший дегчура йовхал царна луш, из хул бӀухочун, цун Иоажала юкъе латташ. КӀаьдача, тӀахьежача дегӀа йоккха йоацача кхалсага кородоагӀа тешам луш дола дешаш - уж да дӀакъайлабоалаш латта сага низ, цун са юхадолладеш дола дешаш.

Вахара тӀехьара секундаш дагарьеча хана, Хади цъхьа

яц. ЗӀамагӀча сержанта Могушканаъкъан Хадена дика хов, хӀара кӀалхарваккхача салтечун тӀехьа гуш боаца, бакъда котвоаккхаш бола низ латтилга - Далла дӀахозаш дола наьна дула. Эзараш километраш гаьна йолча моттиге даь дула цунна наъкъадоал цийх ювдалуш латтача салтечун са кӀалхардаккха. Из нийса оалаш а да; укх лаьтта ноаной белхача хана, сигален къахетам юбоссаш ба, аьле.

Могушканаъкъан Хаде къахьегам бусталургаб, герзо вохавь бӀухо тегарца е бинташ дагардарца. ХӀара лозавьчара, чов хинначара бӀухо юхаволавара тӀехьа латт бойла ца дита бераш. Цъха саг кӀалхарвоаккхаш, Хаде лораду бӀарчча дуне: лаьржа шовлакх тилла ца дезаш фусам-нана, шоай даь оаз берашта йиц ца йолийташ, бала, гӀайгӀа ловш лела ца беа дезал. Кхалсага баламаш тӀа уллаш дола дукъ хала да, цо дӀадех денал хилар. Вай деношка тема хьалхарча мугӀарашка латтача кхалнаха хӀара денна турпала гойт. Даьхено лакха мах оттабу цу боккхача къахьегам. Иштта ца зувш йисанзар вай меххахо а.

2025 шера, саькура бетта 5-ча дийнахьа, Росс Президент Амарах денал, майрал гойтарах Могушканаъкъан Азалбика Хадена лакха пачахьалкхен совгӀат делар - «Лечара бӀухой кӀалхарбахарах». Цун карагӀдаьннар хӀанз вай мехка исторе оагӀон тӀа хургда даим денала масал санна.

- Мишта даьккхар Ia из совгӀат? - яхача хаттара жоплуш, Хаде вӀала доаккхал дацар. Цун лаьгӀача оазаца хоалуш дар ший декхар довзаш из хилар.

- Цун бахъан дар, дукха човнаш хинна, лозабь нах хьаболабаьча хана; аз, ца йохаш, сай болх боагӀача беса дӀабахьар. ХӀара секунд яр дӀалархӀа езаш, сона карагӀдаьлар дукхача салташта лорий гӀо де, цу хана лораш массанахьа дӀакхоачаш а бацар. Тха балха керттара белгало я, чоалхане хьалаш латтача хана уж нах кӀалхарбахар, цу хана тха вахар а хадар кхерам болаш хул», - яхаш, дийцар цо.

Ше ехаяцар яхача дешашта тӀехьа, боккха лолам латт. ЭтгӀабе безаш вӀалла ца хадаш човнаш хинна бӀухой болча хана, говзал йола хирургаш шоай мел йолча таронашца къахьегаш болча хана, къаьстта из санна болча наха шоашта гӀаэц хьалхара хало.

Еха йоацаш, ший кхерам юхатетта, Хаде даим хила доагӀача беса дӀахьу из гӀулакх. Боккъонца дола турпала - из шийх йоккха цӀи якхийтара лохаш дола бахъан дац, из эггара халагӀча моттиге ше саг хилар дӀагойтар да.

Цо Иоажала кӀалхарваккха



хӀара бӀухо - из да хургдола велавалар, уж да кхы а хьакхолланза, бакъда хӀанзчул тӀехьагӀа кхолла деза бераш, из да ноахал дӀахо дӀадахьар... Из да тем тӀара цӀавена воӀ, елхача нанас гӀаьдяхарца ший наькх тӀа цун корта булларгобола ди. Из ва шийна тӀаудах дола ший бераш мархӀадохкаргобола да. Из ва воша, цун чдоагӀа балам дезала кӀийле я. ЗӀамагӀа йолча сержанта Могушканаъкъан Хаде дер доккха гӀулакх да - цо укх дунен чу юхаболабу маӀа нах, хӀаьга Росс тайптайпарча миингашка латтача ценошта лу цар йовхал, тешшаме хилар, хургдолчунга сатувар.

Сагеме, ший де дезар довзаш, кхерам бицбе ховш йолча Хаде, тема хьалхарча мугӀарашка, вай массазара вахар дӀахьош хилча атта сага теркалдеш доаца гӀулакхаш гойтар. Оамал чдоагӀа йолаш, халонашта духхьалботталуш хиларо цунна таро елар, денал, майрал гойташ, дӀаьхача ханашка моастагӀчун духхьаллаьттача вай сийдолча даьшца цъхан мугӀаре отта.

Цунга тешшаме кхачьаб гӀалгъай лаьттан ширача заман, тӀехьален низ. Цу тайпарча низа тӀехьа детталуш да наьха бала ший болаш санна гӀаэца, иштта къахетаме хила ховш дола дог. Цу дего йоалайир из лаьрххӀа йола тема операци дӀахьоча даькъ тӀа. Хаде-на маганзар; ший балха говзал, низ, къахетам наха эггара эшача хана; юстара йиса. Ший дего яхар а даь, цо гӀа баьккхар вахара, валара юкъерча доазон тӀа йоалаш. Цо дӀагойтар бӀаьш болча салташта лорабара малайк хила ший денал долга - из ба сийдола, дуне кӀалхардоаккха безам.

Могушканаъкъан Хаде-на СВО яха дагадехар эггара халагӀа денош, кӀираш шоай цӀагӀа латтача хана, цар дезале мичара йоагӀа ца ховш из унзара ха ера: тӀом латтача даькъ тӀа цун воша ИбрахӀим

вар, бакъда цунгара хоам боаца дукха ха яр.

- 2023 шера аьтинга бетта 1-ча дийнахьа, аз сай вахаре эггара лоархӀаме дола хаттар кхоачашде лаьрхӀар - каьхаташ дӀаделар Росс Герзашцарча низий Министерстве контракт язъяра,- йоах Хаде. Со дӀахьалхатетташ бар боккха ши низ: цӀагӀа лаьтта хьал, Даьхенцара безам. Цу хана са вешийгара хоам боаца дукха ха яр, аз лаьрхӀар; из лахар сай декхар да, аьнна. Цунца цъхана, цу атта йоацача хана са безам бар вай мехка наъхайоалаш хила, сай профессионални говзал тахан эггара чдоагӀагӀа эшача дӀаьла.

Цъхан доккхача ираза, воша коравир. Из йоккха чов хинна вар, бакъда кертттардар дар из дийна хилар. Са тема никъ дӀаболабелар 2024 шера, саькура бетта 2-ча денгара. Цу дийнахьа денз, со я лаьрхӀача тема операце даькъ тӀа 58-ча эскара 106-ча къаьсттача лорий бӀуна чуйоагӀаш амала-тӀема декхараш кхоачашдеш.

Вахар кӀалхардаккхар, лозабьарашта новкъостал дар, тема хьалашка хӀара дийнахьа къахьегар - из са вахар да. Ах шу даьлча отпусках йода со, сай гаргара нах бӀаргаго, цӀен йовхал хоаяла. Цо со чдоагӀа хьаллоац, бакъда сона дика дагадоагӀа сай декхар, вай мехка а бӀухошта а сай новкъостал мел эшача хана СВО мугӀарашка се хилар, - дувц Хаде ший тема наькъах лаьца.

Могушканаъкъан Хади хьайоагӀа кӀезиг-кӀезига ший вахара таронаш йоаржаеш, наха новкъостал ду бокъонца бола никъ лохаш. Из яьй 1987 шера бекарга бетта 26-ча дийнахьа Наьсаре, ший дешара шераш цо дӀадихьар Майски оалача юрта, цига из деша яьгӀай №2 йолча ишколе 9 класс яккхалца. Маьре хиннай, цун ши воӀ, цъха йоӀ да.

2015 шера Могушканаъкъан Хади деша эттар Кьилбасе-да Кавказа Чуранаъкъан. Т.Х.

церагӀча доагора-энергетически колледже. Экономически факультет яккхар цо. Бакъда, диплом хьайцачул тӀехьагӀа, цо кхетадир кхьбола болх караберзабе ше ловш хилар.

Хувцамех ца кхераш, цо лаьрхӀар цу колледже «ЗӀамагӀа йолча лорий йиший» дешар деша. 2018 шера Хаде ший болх дӀаболабир МагӀалбикерча №1 йолча кхален кертттарча дарбанчера.

Цига болх барах Иоаяьча говзалца цо дӀахояха лаьрхӀар. 2020 шера из деша отг Илдарха-Галан лорий-технологически колледже, цо хорж эггара бехктокхаме йола балха моттиг - «Акушерий гӀулакх». Дешар аттачарех дацар, бакъда Хаде тороетически дешар дайза яр бехктокхамеча балха, цо болх баьбар зӀамагӀа йола лор йолаш Республикан бераш деча центре. Бакъда цъхан дийнахьа цо хийцар ший балха моттиг. Селхан зӀамигача берий цдогӀарч хозаш хинна лор, тахан лозабьача бӀухой узамаш хозаш я. Галгъай къаман кхалнах даим а хиннаб денал долаш. Уж белгалбоалаш хилар Сийлахь-боккха Даьймехка тӀом латташ а. Цихеза Тутайнаъкъан йижарий Нина, Аьсет; Албохчанъкъан Тамара, Лаьннанъкъан Фатима, иштта кхьбола лоархӀаме лорий йижарий. Цар керттара герз хиннад даим Даьхенна мутӀахьа хилар.

Уж санна болча нахах хила атта дац - из доккха сий да, хала бехктокхам а ба. Ханаш хувцалу, бакъда Галгъайчен лоамашка ца хувцалуш дусар да къахетаме хилар, гӀулакха кийча хилар.

Могушканаъкъан Хади - вай къаьнарча ширача лоамий мехка сийдола йоӀ я. Цо тахан хьагойт цӀена гӀалгъай оамал. Цун денало вӀашкаоз гӀалгъай къаман турпала дӀаьха ханаш, таханара сийрда хурдар, цо тешал ду уж доккхий гӀулакхаш гӀалгъаша ноахалгара ноахалга луш леладеш хилара.



Низ цхьоаглонца ба

Мехкашта юкьерча Шолжа-Галий тларча фестивале дакъа лоацаш ба вай республикера викалаш

Газданакъан Ахмад

«Низ - цхьоаглонца» яха Халкъашта юкьера къаман кхоллама фестивал я, Шолжа-Галий тла дяхьош. Кьилбаседа Кавказера, иштта кхьйолча моттигашкара тоабаш я цига дакъа лоацаш. Хлаьта вай мехкара цига бахарашта юкье ба цихеза артисташ, мукъамчаш, пхьараш. Цар массане вай къаман культуран, ладатий, оамалий оаглув длагойтарга

цига. Палгайчен культуран программан юкье да дикка кадай хилар эшаш дола къаман халхар.

«Магас» ансамбль хургья цига ший начлал, говзал гойташ. Паччахьалкхен фольклорни ансамбль «Магас» цихеза я республикал арахьарча моттигашка дукха хана денз. Къанара галгай къаман халхар мишта хила деза гойташ ба мехкарий, кагий нах. Боккхача толамца белгалбоалаш хьа-

баьхкаб уж, дакъа лоацаш мел хиннача программашка.

Хлаьта мукъама оаглув бовзийтар я Магалбикерча шахьара культуран Дворецца «Лоаман оаз» яха ансамбль. Къаман мукъама кюаргал йовзийташ, иштта таханарча оаглонца из хотташ йола программа я Байсахаранаькъан Мадинас кулгал деча мукъама тоабо Шолжа-Галий тла йоаржаергьяр. Палгай къаман мукъама оаглонцара ладаташ довийташ хургьба лакха говзал йола, дук-

хача хана денз массанахьа бовзаш бола артисташ. «Лоаман оаз» ший гулакх боаглагча боараме дладахьа ховш я.

Фестивала программан юкье лоархлеме моттиг ддалоацаш да къаман культуран оаглонца дувзаденаш довийташ дола балхаш. Белгалде деза, вай республике начлал дола говзанчаш кезига боацилга. Шоай кулгашца тайп-тайпара хламаш хьаеш болча пхьараша члоагла хоза, тамашийна хета хламаш гойт

Кавказе, иштта кхьйолча моттигашка длахухьача кхетаченашка.

Иахилганаькъан лашата лакхача боараме длагойтаргда вай мехкахой пхьоал. Члоагла къахьийга хьаяь хламаш я цун болх бовзийтараш. Къаман дувхар ладаташка хьезжа тоадеш, ший тайпара маха боаккхаш болх длахьош саг я из. Кавказа культура йовза ловш барий бларг тлаотташ, ма дарра аьлча, тамаш е мегаргйолаш къахьегам ба из тахан. Этнографаша, историкаша лакха мах оттабеш да цун балхаш.

«Низ - цхьоаглонца» яхача фестивале дакъа лацар-м духьал кхоллама оаглонца дувзаденаш довийтар хинна лац; мехкашта, халкъашта юкьера бувзам, барг, безам члоаглар да из. Цхьанкхеташ хиларо низ болашагла хулийт къамаш, вланий тлаотташ, бувзам лелабеш хиларо моллагла хала хлама аттача доаккх. Из иштта долга белгалдеш къамал дир тхоца республикерча къаман кхоллама Цен исбахьален оаглонцарча балха кулгал деча Абдурзаканаькъан Аьсета.

Доакъашхоша белгалдечо тарра, иштта йолча фестивалашка цхьацца пайдане хургдараш дла-хьа эца, цхьана къахьегарца керда, дика проекташ кхолла аьттув боал. Хлаьта фестивала ци а йоаглаш, товш тила я тахан. Тайп-тайпара ладаташ долаш, шоай культура, истори лорадара, доаржадара тлехьа къахьега кийча долча Кавказе дахача къамаша тахан боккха болх лоаттабу ала йиш я цу оаглонца. Цхьоаглонца ба низ, цунца аьттон наькъаш а шерагла, парлатарла, беркатегла хул.

Халонашта цхьана духьальоттар

СВО блухошта вахара оаглонца гю деш ба мехкара психологаш

Гьаьгенаькъан Мартина

Хьакхеллача дийнахьа денз, тема операце ветеранащца, тема аренашка вахар хьаьдча кьонгий цагларча нахца, цар оаглув хьаллоацаш, болх лоаттабеш, могош дола гю деш ба «Даьхен лорабой» яхача ганза республикерча филиала болхлой.

2026-гIа шу доладелча денз, ганзагара новкъостал эшаш бувзама баьннараш 197 совгIа саг ва. Цу юкье ба тема операце ветеранащ санна, тема моттигашка вахар хьадарий, де доацаш байнарий цагларча нах. Йоккха гIайгIа, сагого тIаена дог деха кхестача нах гю деш ва тахан шоай балхачара говзал дикка шаьрьь вола пхи саг. Психолого-психотерапевтически оаглонцара новкъостал эшаш ба уж беррига нах тахан. Психологашца бувзам лелабу ветеранащ укх тIехьарча шерашка шозза дукхагIа ба: 2024-ча шера

12%-гара 2025-ча шера 25%-га кхоачаш да из таьрахь.

«Психологий гю геттара члоагIа эш тахан тема операцена юкье дакъа лоацаш хиннача вай къаман кьонгашта; воI, цен-да дIаваьнна е де доацаш вайна йоккхача гIайгIо вIашкабихьарашта. ЧлоагIа лоархIаме да иштта халача хьале этта бола нах шоай саготонца цхьаь цабитар. Уллув цар оаглув хьаллоацаш, тIакхьаьча бала царца бекьаш, могош дола гю лоаттаде кийча болаш нах хила беза. Шоай гIайгIанца шоаш цхьаь боацилга кхетадар, гуш хилар члоагIа эш цу нах. Цудухьа цу оаглонцарча балха йоккха терко лоаттаю «Даьхен лорабой» яхача ганза республикерча филиала къахьегамхоща.

Тухан оаха дика кхетаду цу нахага йоккха хало йолга. ВоIа, цен-даьна, вешийна тIехьа гIайгIа е езаш хилар дувца эттача дешай низ дIа ца кхаччал хала хлама да, боккха

Юткъам ба дега»,- дийцар РФ герзашцарча низий министерствон кулгалхочун гIончстатс-секретарь, «Даьхен лорабой» яхача Паччахьалкхен ганза хьалха латтача Цивилева Аннас. ХIара виьлагIа вола тема операце доакъашхо психологашца бувзам лелабеш ва тахан. Лорашка чакхвоалаш, дегIа хьал меттаоттадеш, курорте ха йоаккхаш, члоагIа эшаш да психологий гю.

«Тема операце доакъашхошта психологически оаглонцара новкъостал лоаттадар члоагIа лоархIаме, лакхача боараме дIабахьа безаш болх ба. Из динза даргдоаца хIама, вай массане декхар да! Царех хIаравар терко эшаш, массахана оаглув хьаллоацаш, дега хьал меттаоттадара тIехьа новкъостал эшаш ва. Тема операце блухой; кьонгашта, моарошта тIехьа ди, бийса тувладенна гIайгIа еш; халача хьале этта бола нах шоашкара хало екьа кийчабараш уллув болга кхе-

тадеш, гулакхашца из деррига бIаргагуш хила беза. Хало тIакхьаьчача хана, эггара лоархIаме дола хламаш да уж», - дийцар тхоца къамаьл деш «Даьхен лорабой» яхача ганза вай мехкара филиала кулгал деча Оздой Муслима. Тахан филиала ший болх хила

беззаца тайпара дIаоттабаьб, дукха къахьийга. Терко йоацаш, гю доацаш, вусаргвац цхьаккха. Тема операце ветераний, цар цагларча наьха хьашташ кхоачашдара тIехьа хIара денна болх длахьош, къаьстта хержа тоабаш я.



Нийса болар, тоабан са

Галгъай мехка дъайихъар хълхара Россе СК кадети классай Фестиваль

Гъзданакъан Ахъмад

Халкъашта юкьера берий бокъонаш лораяра ди долаш, Насарен №19 йолча ишколах бокъонца йола кадети вошала майда хилар. Россе Тохкама комитета тохкама урхаллено, ишкола кулгалхошца цхъана боккха кхетачен болх дъабихъар, цига гулбелар ерригача Галгъайчера дикагъа бола кадета.

«Кадетий кхаъ дакъах латтача яхъашка вшагъкхийтар чоагъагъа йола кхо тоаба: Магас-Шахъара №1 йолча ишкола-берий беша дешархой, Шолжа-Шахъара №4 йолча Келаматанакъан А.М. церагъа ишкола дешархой, иштга гъаэцаш йола Насарен-Шахъара №19 йола

ишкол», - аьлар «Сердало» газетага Галгъайчен Тохкама комитете.

Цъай дъадоладелар лаьрхълача оагъон тлара. Мехка Гимна оазаца Россе Тохкама комитета дикагъа болча кадета хълъайир Российски Федерация, Галгъай Республикан Пачахълкхен байракхаш.

Моаршал хоатгача дешащца берашка кхайкарал дир №19 йолча ишкола кулгалхочо ларчакханакъан Марета, иштга мехка тохкама урхаллен кадрай отдела кулгалхочо Йовлой Ахъмадхана.

Цар белгалдир, кадети болам - из духхъл дешар хинна лат, из юкърлон гъулакх да, денал хилар дъадехаш бола никъ ба. Из болх вшагъбеллараша берригача



доакъашхошта ловца баьккхар, цу яхъашка котало яккха аьттув хилара тлехъа.

Кадетий классай Фестивала программа дика вшагъгелляар, из хъежар керда юкьедоаладаь «Кхерамзлен кийле, «Даьхе лораяр» яха лилма царна мишта довз. Кадета дика къахъийгар, физически кийчо яь хилар гойташ.

Майдан тла дъаболбелар къовсам. Къаьнкаш, йийгаш яхъебаьлар Калашникова автомат вшагъгъоаккхаш, вшагъгъоллаш, поатронаш ахкар чу чуйохка гъулакх шоашта довзий хъожаш, хълхара

новкъостал нийса дар гойташ.

Бераша гойтар шоаш дика кийчо яь хилар, оамалца хилар, иштга тоабашца цхъана болх бехар - хларавар шоайла хъллоацаш хилар, тлехъарча поатронга кхаччалца.

Цар балха мах оттабеш хиннарашта а кхы аттагъа дацар, бакъда баллаш дъалаьрхълчул тлехъагъа, котбалара Кубок, «дошо моттиг» яьккхар Насарен-Шахъара №19 йолча ишколан тоабо. Дотув даьккхар Шолжерча №4 йолча Келаматанакъан А.М. церагъа ишкола кадета, хълъа борза совглаташ даьхар Магас-Шахъара №1

йолча СОШ-ДС.

Керттерча кубкаел совгъа, из болх вшагъбеллараша грамоташ, майдилгаш елар дикагъа болча доакъашхошта, къаьстгача яхъий программаца дувзденнарех.

Цъай чакхдоалаш Йовлой Ахъмадхана дег тлара дакъалабийцар беррига кадета, баркал аьлар царна хоза ловзар дъадахъарах.

Россе Тохкама комитета кадети классай хълхара Фестиваль дъаяхъаро, Галгъайче хълхеллар керда дика ладат, цо вшагъгъох хургбола Даьхен лорайой.

Дика тлехъе

«Галгъайчен «Хълхарчар болам» кагирхой политика йоржаеш ба

Гъгенакъан Мартина

Майсела бетга 19 ди белгалон ди да вай мехкарча къонача хъинар дарашта. Тахан Россе белгалдеш да берий юкърлон цхъанкхетарий Ди. Из да вай сийрдача советски ладаташка юхадугаш дола цъай, цу хана СССРе пионерий Ди дар белгалдеш. Из цъай массанена дагаух; цлеча галстукаца, дешара доттагъалца, дикача гъулакхашца, эггара сийрдагъа долча денощца нийсдеш.

Вай хана гъорбаьнна бувцаш ба Коталон волонтераш, лораш-волонтераш, хълхарбараш, аьрзелгаш, къона эскархой, иштга кхыча берий юкърлоний викалаш.

«Оаха новкъостал ду берашта, кагирхошта дегъааха, новкъостий лаха, шоай начлал гучадаккха, керда таронаш дегъаоалае. Доакъашхоша, хъехамчаша, даьша-ноаноша, волонтераша цхъана болх дъахъош хиларах хълхолл йоккха юкърло», - аьлар «Хълхарчар болам» яхача моттигерча отделене

кулгалхочо Албохчанакъан Марина.

Галгъайчен Хълхарчар хлар денна кагирхой политика дегъаоалае яюкье дакъа лоац. Цар лоархълме дакъа доалл юкърлон унахълена уйла хълхолларах, Даьхенцара безам лакха хиларах, моллагъа дола гъулакх дъадахъа кийча хиларах.

2025 шера, «Хълхарчар

боламо» дъайихъар 150 сийрда кхетаче, цига дакъа лоацаш вар 44 000 саг. Тахан цар дика вшагъгделлад волонтерий гъулакх, хълъа хълхарчар доакъошта новкъостал ду гранташ хълъа «Хълхарчар болам», «Роскагирхой» яхача яхъашка гъолла.

Хъехамчаша, даьша-ноаноша, даьй юкърлоно бераш

даим хъллоацаш хиларо дика кийле ю юкърлон хъл хълхоллара, из нийса дъадахъара.

«Берий юкърлон доакъашхой массане а аьттув балба дика, безаме вахар дъадахъа! Майрагъа хила, шоашта хетар тешшамегъа леладе, шоай вахара дика гъулакхаш юкьедех», - аьлар берашка Албохчанакъан Марина.



ИТ оаглонцара хьалхара толамаш

Новгородерча Ерригача Россе тоабай яхьашка дакъа лоацаш хилар вай кагирхой

Гаьгенаькъан Мартина

«Воккха Чемпион 26» фестивалага Голла Новгород яхача шахьаре «Боарам 21: Дешара ловзараш» яха тоабай яхьаш д'айихьар. Вай мехкара кагирхой дикка белгалбаьлар цига. ИТ оаглонцарча дешара ловзара кердадарашта хетаьяр из кхетаче. novsu.ru +2 (Новгородски Государственный Университет) Голла программированеца дувзаденнараш тохкаргдола ловзара проекташ хьакхеллар доакъашхоша, иштта таьрахьашца дувзаденнарашца, технологецара говзал шаьрьеш къахьийгар цар.

ИТ оаглонцара дешар дега тоам беш хургдолаш, дешара ловзараш, ИТ гулакхаш дикаг'ла довзийташ йола тренажераш, технологецаш эша

ловзара кийленаш хьакхолла езаш хилар кьонабараш.

Цу кхетаче дакъа лоацаш вар 30 тоабанцара 200 совг'ла доакъашхо. Магасерча «Ишкол 21» «Покемонаш» яхача тоабан доакъашхой дикка белгалбаьлар цига. «Покемонаш» ловзар хьакхеллар цига - кампус «Ишкол 21» Магас. Кампусе Голла ИТ хьалхалений навьаш довза, Iайха дешар чудалале, цигара дешар мишта латт ха аьттув лу цу гулакхо.

Чухьара болх дикаг'ла байзачул т'ехьаг'ла деша хьава догьоттаргдолаш оттадаь да деррига. Магасерча «Ишколе 21» шоай никь тайп-тайпара болх бовзаш д'аболабир кьонабараш. Цьаьбараш программировани кхолла хьожаш ба, х'аьта вожаш юхьанцара говзал йовза болалуш мара бац.



Хьехархоша белгалдечох, укхазара дешар лекцех латташ дац, проекташ хьакхолла, тоабанца кьахьега, декхараш боаг'лача боараме кхоачашде юмалуш ба кьонабараш. Шу хьалха духьашхара декхараш кхоачашде юмалуш мара бацар уж, х'аьта тахан федеральни оаглонца белгалбаьннаб. Цу гулакхо вайна хьагойт, лаьрх'ачунга кхача г'ерташ

къахьегаш хилча, дикка гаьнавала йиш йолга.

Иштта болча кагирхой оаг'лув хьаллаца, доккхача толамашка кхача царна гуоде хьакхелла я мецената, бизнесмена Гуцаранаькъан Сафарбика Микаила «САФМАР» оаглонцара «Таьрахьашца дувзаденнарый Академи». Тахан вай кагирхошта боккха аьттув луш моттиг я из, массане хам бе безаш.

Наьсаре «Россе аьрзелгаш» кердача лаг'ла т'ла балар дездир

Гаьгенаькъан Мартина

Наьсарерча №20 йолча юкьерча ишкола давьк т'ла ц'айн кхетаче д'айихьар «Россе аьрзелгаш» яхача программа доакъашхошта лаьрх'ла, яхаш, дийцар «Сердало» газетага «Хьалхарчар болама» говзанча волча Налганаькъан Рамзана.

«Из ди белгалдоалаш дар уж кхьча вахара навьк т'ла боалаш хиларца. Цар хьалхарг'ла баьккхар кердача вахара таронашка бала дагахьа. Цу кхетачен чудоаг'лаш кьонача юкьарлонхоша аьрзелгашкара «Хьалхарчар боламга» боалаш дола дакъа лаьцар. Дешархоша доккхалца т'аййцар керда ц'и, шоаш хьинаре къахьега кийча хилар ц'оаг'деш», - аьлар хоамо.

«Кхетаче д'айихьар безаме, берий, хьехархой, хьаьший дегашка дика уйлаш йисар», - аьлар тароний центра говзанчас Кхоартой Фирдовса.

Компьютеращца дуне хьакхоллараш

Наьсаре чаккхе йир VR-технологей дешара оаглонна

Гаьзданаькъан Ахьмад

Наьсарен-Шахьара Берий исбахьален ишкола филиал я вай заман хьалий дешара моттиг. Цига дийцар заман технологей дешара давьк т'ла баьча балхах. Дешара программа лаьрх'ла яр классически говзала, хьалхале лелаю таьрахьий г'ирсаш довзара.

«Т'ехьара д'лахьош хиннача урока т'ла Гаьгенаькъан Ибрах'има дешархошта гойтар шоаш технически г'ирсаш мишта кьоастаду компьютерца болх беча кепара.

Дешархоша гойтар интерактивни проекташ, кхолланеца гойташ дола доазонаш, шоаш кхеллача дунен хьалаш, уж цар шоаш юхьан-

ца денз хьакхелла дар. Х'ара балха чудоаг'лаш дар исбахьален хьал, иштта чоалхане технически хаттараш», - аьлар «Сердало» газетага Наьсарен Берий исбахьален ишколе.

Курс хьехаш хиннача Гаьгенаькъан Ибрах'има гойтар, бераш лакха кийчо яь хилар, царна IT давьк т'ла болх беш шоай тайпара чоалхане уйлаш в'лашаг'йохка ховш хилар.

Вай заман хьалий Ишколе таханарча технологей дешар д'лахьош, таро хилар кьонача нач'алий исбахьален искусствох арахьа а шоашта фу караг'доал гойта исбахьален говзалца, иштта д'ладехаш дола таьрахьий дакъа юмадеча.

Деша даг'лача юкьа бераша юмадаьд компьютер



т'ла йоккха моделеш кхолла, иштта таьрахьий давьк т'ла шоайла г'ирсаш нийсдара бокьонаш лелае.

Компьютеращца кхоллача балха давьк т'ла дика кхеташ хилар - из б'арчча балха дакъа да, хьалхара кхаь боарамах латта моттигаш хьакхолларгара программироване оаг'лонаш йовзарга кхачалца. Ладувг'лаш хиннарашта хайра, долаш дола физически законаш таьрахьий дунен т'ла дахара къайле малаг'ла я, уж юмабелар гаргаг'юлга леладе, г'ирсаш лелаш хургдолаш, е т'ехьа къамаьл доаца сурт цу т'ла дилла.

Программа чаккхе еш хилар кийча шоаш кхелла эьксурсеш, дешара програм-

маш, уж хьаьяр лаьрх'лача VR-г'ирсаш хиларах.

Гаьгенаькъан Ибрах'има дешархоша проекташ шоашта дика йовзаш хилар хьагойтар. Цу юкье дар интерактивни б'алаш, цар таро лу архитектуран сийленгаш ма дарра го, иштта дешара оаг'лонаш довза. Уж ишколе уроках йолча хана юкьедоаладе йиш йолаш да.

Наьсарен-Шахьара вай заман тароний Ишколе-ра дешар VR-технологей оаг'лонаш караерзаеча, кердадараш юкьедоахача пайда луш хилар.

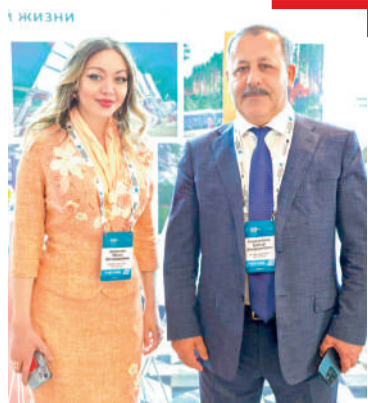
ШКИ кулгалхочо Малсаганаькъан Заремас белгалдир, цу тайпара дешар д'лахьош хиларо берашта шоай нач'ал хьаделла дикаг'ла таро луш

хилар, цар тешшаме юмаю хургдолчун технологецаш. Цо яхачох, ишкола хьож берашта дешара оаг'лув енна а ца йеш, из царна балха юкье д'лагойта, дикаг'ла д'лаэцарг'юлаш.

Х'анз ШКИ чакхдоалаш да майгсела бетгара дешар, ишкол аькки сала'ла йода. Дешара шу т'ехьа дисад, графически планшеташ, VR-таджаш технически гулакх дарга ламаш я, х'аьта хьехархой кийчлуш ба кердача ханашка бала.

Кьона кердадараш юмадеш барашта хьалха кхы а кхо бутт ба, цу юкьа низ чуболлийта, кхы а йоккхаг'ла проекташ кердача дешара шера д'лаяхьа йиш хургья.





Наькъаш дехкарах йолча ерригача Россе кхетаче дакъа лоацаш хилар вай мохк

Газданаькъан Ахьмад

Машиний наькъий гӀулакхех йолча министрствон хьалхалатта Хаматхананаькъан Батыр, цун гӀонча йола Хабренаькъан Макка Москве дӀайихьача «Россера наькъаш тоадар. Кердадараш, технологеш, боарам» яхача йоккхача кхетаче дакъа лоацаш хилар. Мехкарча цу оагӀонцарча гӀулакхех дувца гулбеннабар цига.

«Росавтодора кулгал деча Новиков Романа кхетаче дийцар, 2036-ча шерга кхаччалца наькъий хьал меттадоаладеш дӀабахьа лерхӀача балхах. 2030-ча шера 2160 моттигерча бахархой вахара оагӀонцара гӀулакхаш 30%-га кхоачаш тоалургда, хӀаьта 2036-ча шера 60%-га кхоачаш айлургда из хьал. Наькъашкара хатараш лаьгӀдара тӀехьа дӀахьоча балхах дийцар кхетаче: 5,2%-га кхоачаш лохденнад хатараш хилар, 5,3%-га кхоачаш лохденнад наькъашкарча хатарашка сага вахар хадар, лозабьараш – 5,6%», - дийцар «Сердалога» мехкарча Паччахьалкхено.

Тилман-технологически оагӀонца, таьрахьашца дувзаденаарашка гӀолла уж гӀулакхаш меттадоаладарах болча балха юкье дакъа лаьцар вай мехкарча викалаша. 2027-ча шера ФГИС СКДФ кердача оагӀонга гӀолла дикка боаржабеш дӀабахьа лерхӀ цу оагӀонцара болх. Федеральни моттигашкара гулбеннача цу оагӀонцарча говзанчашца къамаьл хилар Хаматхананаькъан Батыра, Хабренаькъан Маккий. Цар дийцар вай мехка цу оагӀонцарча проекташка гӀолла кхоачашде дезарех. Боккха пайда боаржабеш, диканна йолаш кхетаче хилар цох массанена.



МагӀалбикера урамаш кердача тайпара сийрдадоахаш латт

Газданаькъан Ахьмад

МагӀалбике дӀахьош ба урамашка керда сердал чӀуоллаш бола болх, из бахьан долаш кхы а массехк урам сийрдагӀа, хозагӀа ба, из деш да бахархой хьашта кхоачашдар духьа, яхаш, дийцар «Сердало» газе-

тага шахьара администраце.

«Укх замах леладеш дола сердал тела гӀирсаш Алиев Гейдара цӀерах йолча аллее оттадаьд, иштта Осканаькъан Сулумбика, Физкультурни урамий дӀоахала латт уж. Цул совгӀа, дика сердал луш дола

гӀирсаш оттадаьд Осканаькъан Сулумбика урам гӀарча №6 йолча вӀаштӀара даьча цӀен даькъ тӀа, из бахьан долаш ков доккха, сийрда хет, кхерамзле йолаш а да.

КӀезиг-кӀезига деш, хьадеш да бахархой вахара хьалаш тоаду вай мехкара хувцамаш.

Хоза тоадаьд доазонаш, хьакхеллад салалара дола хьалаш, - аьлар тхоца къамаьл даьчо.

Шахьара администраце дӀахо а дӀадахьа лерхӀ лоархӀаьме балхаш, кастлуш МагӀалбика кхыча даькъ тӀа сердалон лампилгаш лоталургья.



Дабе-Юртара керттера никъ тоабеш латт

Газданаькъан Ахьмад

ГалгӀайчен МагӀалбика кхален Дабе-Юрта дӀахо дӀахьош ба Кооперативни урам тоабара болх. Из дӀахьош ба «Шахьара дика хьалаш» яхача федеральни проекта чубоагӀаш.

«Из доазув тоадар дувзадена да моттигерча наха шоаш из хержа хиларца, ерри-

гроссийски онлайн-кхадж тосаш, цига Кооперативни урама тӀехьа дукхача наха шоай оаз дӀаелар», - аьлар «Сердало» газетага МагӀалбика кхален администратце.

Цу урама керттера белгало - из ба моттигерча ишкола юхе. ХӀара денна цу наькъ тӀагӀолла юкьарча дешара ишколе дӀаух бераш деша, цудухьа из лоархӀаьме а хилар.

Ахка юкьекхоачаш, укказа-

ра балхаш йистедаха хьожаргба. МагӀалбика кхален даькъ тӀа из 17-гӀа доазув да къаман проекта чубоагӀаш тоадеш.

«ХӀанз укх сахьате а, онлайн-кхадж тассара болх ба дӀахьош, доазонаш хьахоржаш - уж да 2027 шера тоаде лерхӀараш», - аьлар тхога хоам баьчо. МагӀалбике тоаде дезача доазонашта юкье ба Йоккхача Ачалкхен Горни урам, Юкьерча Ачалкхера Нефтя-

никова урам. Онлайн кхадж тасса йиш я, цӀагӀара ара а ца воалаш. Эшаш хилча волонтераш а новкъостал дергда юкьарлон моттигашка.

«Шахьара дика хьалаш» яхача проекто къаьгга хьагойт, МагӀалбика кхален нах бахача юрташкара хьал тоадар царех шоаех тийша хилар. Кооперативни урам цунна дола тешал да.

Таханарча заманга хьежжа уйла яр

Бизнесе, кхоллама оаглонца дикка толам баьккхарех я вай мехкара Хамхой Азали

Гаьгенаькъан Мартина

Цо хьаяь мел йола хлама таханарча ханаца товргдолча тайпара я, къаман оаглов белгалбеш. Ший тайпара йола хламаш хьакхолларал совгIа, вай къаман культура йоржаш йола саг я аргдар аз-м цох тахан. Маха боаккхача пхьоалле, «Креатив» яхача хлама нахалдоаккхача моттиге Хамхой Азали болх беш йола пхи шу совгIа ха я. «Сердало» газета интервью луш, ший балхацарча кIоаргаленех, говзанчаша хьаш йолча хламай, фабрике хьаш-рий маьхаш тайп-тайпара хIанад, цу оаглонцара болх дIаболабеш эггара керттердараш малагIаш да дийцар цо.

- Азали, хлама тегаш, догам деш бола болх мишта хержар Iа? Хьай кхоллам дерригача дунен дIабовзийта гIертIа да из, е ахча эшарца дIадоладаь гIулакх да?

- Аз дегаца салолаш, са дега низ чуболлийташ бола болх ба из, ма дарра белгалде елча. ЗIамига йолча хана денз, чIоагIа дезаденна я со моллагIа хлама сай кулгашча хьакхоллаш, хIаман шоллагIа вахар луш, цхьацца хувцаш деш дола гIулакх. Хана йIоахалца геттара чIоагIа дезаделар сона из, хIана аьлча цу балхага гIолла сай начIал чIоагIде, доаржаде аьттув ма бий са. Хана йIоахалца геттара чIоагIа дезаделар из хIама са дега... Графически дизайнарца говзал Iомаеш дийшад аз. ХIаьта тахан аз кхетаду цхьацца хIама хьакхолларал совгIа, айса наха пайда бе йиш йолга. Цхьаккха шеко яц, вахаре ахча хьатIадоагIаш дола хIама эшаш да, бизнес дикка яржаш хила еза, бакьда керттердар Iа хьай кулгашча хьакхелла хIама наха езаьлар, наха харжар да. Дийца яргойацаш, доккха хет сона къаьстта из хIама!

- ХIамаш тегаш, догам деш йола моттиг хьаеллаш вола саг, малагIа хIаман духьала кийча хила веза, хьога хьатгача?

- Эггара лоархIамедар сабар, Iомавала чам хилар, бехкток-

хаме хилар да. ЛаьрхIачунгара гIулакхага кхаччалца дIабахьа безар боккха къахьегеама никь ба. Шеквалар а, гIалаташ а, догьэккхар а гарга нийслуш дола гIулакх да из. Массакхана ший говзал, начIал лакхдеш хила веза саг. ХIара хIама вахарга, этгача ханага хьежжа хувцалу, наьха хьашташ а цунга хьежжа эргадалье, тайп-тайпара хул. Духьал хьай уйла йича валац хьо, хьайна тIехьа латтача тоабан, Iайха хьаеца хIамай, цу балха тIагIолла наха юкье хьай цIи дIахазара уйла е езаш я хьо хIара денна. Бакьда, Iайха хьайца гIулакх хьона дезаш хилча, моллагIа йолча халонех начIал лакхдара лагIаш хет хьона. Хало йоацаш-м цхьаккха а хургдоацилга хов вайна, керттердар цунга хьай балхах дог ца эькхийтар да. Массакхана лораде дезаш дола хIама да из.

- Из гIулакх тахан вай республике, хьога хьатгача, чIоагIа даьржадий?

- Ший тайпара хьакхелла хIамаш езараш хIара денна дукхагIа ба. Цхьантайпара йолча хIамаех кIаьдбеннаб нах, кIоарга маIан, ший истори дола, къаман Iадаташ, культура белгалгеш йола таханарча заманга хьежжа хьакхелла хIамаш я наха езараш. Аз теркалду из ший тайпара хьадаьча блокноташка, барзкъашца йолча белгалонашка, вай къаман хIама юкьелоацаш хьакхелла хIамашка хьожаш. Тахан бIарго хьа ма лоацаш хIама да базарашка, тикашка, бакьда къаман исторецара, культурацара хIама теркалдеш сага ший кулгашца боккха болх дIахьош хьаяь хIамаш дукха яц.

- Геттара хала долча хана; ха ца тоьаш хилча, сенца салолам хул хьона?

- Массакхана хьона ма хетта хилац хIама! Цунга хьежжа болх къоастабеш хьаоттаяь, сай бокьонаш я са, кхыча тайпара ала велча, болх бекьаш дола гIулакх юкьедьккхад аз: ма хулла сихагIа чакхбаккха беа болх, лоархIаме бола болх, цхьан юкьа юстартата йиш йола болх. Тоабанцара болх дикка хьатоабе хьож со, сай цхьанне низ кхоачалургоацаш... ДIахо, араьле йола луш, дега хьамсара болча нахаца ха йоаккхаш, ламаза отташ сай дега салолам бу аз. Низ чуболлийташ дола хIамаш да уж. Сенна деза сона ер, яха хаттар оттаду аз сайна хьалхаш-

ка хIара денна. ХIама дIаэцача хана наьха гIадбахьа хиларо, Iайха Iомабераш дикка гаьнабоалаш латтаро чIоагIа гIо ду дега.

- Цхьаболча наха догам деш хIама тоадар чIоагIа дукха ха йоаеш, геттара деза, цхьайолча моттигашка вIалла ца эшаш а лоархI. ХIаьта кхыча оагIорахьара хьежжа, кулгашца хьабаьча балхага хIама кхоачаргац-кх. Оаш шоай хIамашта оттабеш бола мах дIабахьача кхоачамга хьежжа хулий тахан?

- БоагIаца боараме деррига меттаоттадеш хул. ХIара хIаман тIехьа боккха къахьегам латт. ДIаьха сахьаташ дIалоацаш бола болх, маьха беа бола кхоачам (бархат, тIоарска, дикагIа дола тайнаш), дизайн - тоадара болх, логистика, иштта кхыдараш а. Кулгашца хьаш йола хIамаш сихха вIашагIехька дIататта йиш ярех яц; лакха говзал, начIал, геттара чIоагIа хIара моттиг теркалгеш хилар да цу юкье. ЦIаьхьа, дагадехе Iоувтгадеш маьхаш дац уж, бизнес яржаргойлаш, хIаьта хIама дIаййцаца сага дега боккха тоам, гIадвахар хургдолаш деррига боагIаца боарме «дусташ» хьаоттадеш да маьхаш. Цул совгIа, наха оатто хургьяр де гIерт со - масала, графически дизайнах йола курсаш 50%-га кхоачаш мах лохбаь я са. Кхоллам моллагIачун аьттув болаш хила беа, сога хьатгача.

- Вай мехкарча пхьарий Ассоциацияна юкье хьо латта дукха ха йий?

- Ассоциаци хьатгача дийнахьа денз, цу юкье я со. Аз чIоагIа доаккхал деш хIама да из. Мехкарча цхьацца хIамаш хьаеца говзанчашта юкье хиларо дега боаккха тоам бу сона. Цу юкье хилча тайп-тайпарча ярмаркашка, гойтамашка дакъа лаца, пайдане хургдараш дIа-хьа эца йиш я хьа. Iадаташ лоархIаш болча, таханара кердадараш юкьелаца кхераш боацача начIал долча наха юкье хила безам ба са. 7-8 шу хьалха денз, цу юкье йолаш хьайоагIа со, хам баь варгвоацаш да из са дега, ма дарра аьлча.

- Хьога хьатгача, юхьанца болалуча хана, дукхагIа болча говзанчашта зе хилар сенца дувзаденна да?

- Кхолламца дувзаденна-рашта, бизнеса юкье цхьацца башхало хилар да из. Гет-



тара лакха начIал дола говзанча хьо вале а, балхах дIадодар, хьадехаргдар, наха хIама дикагIа дIаэцаргойлаш теркалде дезараш боагIаца боараме Iа «диста», къоастадаь деце, проекта хIама эшалу, бIаьха хилац цун никь. ШоллагIа - деррига а хетгача тайпара сихха хьахилар дезар... ХIама йохкара болх ха эшаш, сабар эшаш ба. ДIахо - цхьабараш юхаозалу балхацарча кхоачама, гIирсех, Iомаваларах, хIама Iочуюллага кIопилгех, кхыдарех ахча докха. Аз цу хьакьеха фу аргдар аьлча, зIамигачунгара дIаволавенна, бакьда, ше де лаьрхIаца хIаман дикка «бустам» баьккха хила веза. ВIалла эхь хета мегаргац дикагIа ховрашка гIо деха, хье санна болча гонахьарча говзанчашца дагавала.

- Дизайна студи хьаелла лаьрхIа яле, Iайха санна из хIама хьаллоацаргдараш мича-хьара, мишта лаха беа?

- Эггара хьалхарча оаглонца говзанчий Ассоциацияца, бизнес хьллоацаца моттигашкара, дешара доазонашкара («СПС Лидер» яха са моттиг санна). Иштта интернега оаглонашкара: хештегаш, тематически сахьаташ, иштта кхыдараш а. ДIахо - кхетаченашкара: гойтамаш, ярмаркаш, гойтама балхаш. Iа хьай проект малхаяьккхача, из хьаллаца безам бараш шоаш гучабуьла болалу. ВIалла а эхь хета мегаргац нахаца хьайна хетар декьаш, дувцаш хила. Кхоллама оаглонца хIама хьаде ловш болча нахаца къамаьл де, массакхана кийча я со.

- Хьа студе эггара чIоагIагIа дIайолаш, наьха бIарг тIаотташ йола кхо хIама малагIа я ала йиш йий хьа?

- Геттара дега тоам хулаш аргда-кх аз царех. Эггара чIоагIагIа наха хеттараш хIаранена дезар теркалдеш, цIи оттаеш, догам деш, дендист дохийташ хьадеш дола блокноташ да. Ший тайпара хьадаь хIама лакха лоархI тахан наха. Иштта «бренди-рованни» барзкъаш - футболкаш, кухташ, компанешта, кхе-

таченашта совгIата лаьрхIа хьабаь цхьацца белгалотта-ьяь керта гирс. КхоалагIа, къаман тамагIа тIалатта хIамаш - догам дилла сурт, цхьацца тайп-тайпара, къаман Iадаташ таханарча ханага хьежжа довзийташ йола хIамаш. Массайолча хIамашта тара доацаш ший тайпардар хоза хеташ ба нах.

- Кхолламца бувзам хотта мичча хана тIехьа дац, оалаш да-кх, вайна юкье. Хьога хьатгача иштта дий из?

- Бакьда из-м, со цу хIаман дийна дола масал а да. Массехк дешар Iомадаь я со: экономика, педагогика, дизайн, бухгалтерия. ХIамаш тегара говзал Iомае 20 шу даьннача хана этгача со, дикка тIехьагIа этгача, хIаьта из беркатегIа а хилар. Вахарера гIулакхаш дикка дайза, бизнес яхар фуд кхетадеш, бехктокхаме хилар эггара лоархIамега йола оамал йолга ховш волча хана, дIадоладе деза хIама. Кхоллам яхар - яьннача ханах дац, кхолламца кхоачара хила ловш хилар - из дега хьал да. ХIама дIадоладе безам бале, майрра гIа баккха мара беац, Далла хьай болх дIатIабилла. Цхьацца гIа боаккхаш, хьайга долчо х пайда эца хьожаш, хьинаре къахьегаш дIайоладе, тIаккха гаьнаваларга сатувса йиш хургья, керттердар - дIайолаяр.

- Ма дарра хьай хьал дийцаца, таханара хьа гIулакхаш хьо раьза йолаш дий?

- Айса дIахьоча балха раьза я со. Сона чIоагIа хьамсара хета гIулакх да са «Креатив» - хIама нахалдоаккха моттиг, хIамаш тега пхьоалле, дешара фусам. Са хIамаш езаш бола нах ба, Iомалуш бараш ба, проекташ я. Из деррига са дега низ телаш да! Бакьда тахан хьадаь латгачох кхоачам хинна, саца лаьрхIа яц со, кхоллама никь-м бIаьха, боккха ба. ХIанз тоьам ба-кх сона, аьнна, тIадам оттабе йиш йола болх бац из, кхоачашде лерхIараш кхы а дукха да. Тахан со сайга товш, йоагIаш йолча моттиге хилар да эггара лоархIамедар.





ГалгӀай культуран хозал

ГалгӀайче дакъа лоацаш хургья III-ча Еригроссийски берий фольклориаде

Газданаькъан Ахмад

Кердача Реданта культуран ЦагӀа Юмалуш йола Томбенаькъан Иайшат ГалгӀайчен видал хургья Еригроссийски III-ча берий фольклориаде. Из дахьоргья Башкортостане аьтинга бетта 23-ча денгара 27-ча денга кхаччалца. Цу йоккхача кхоллама кхетачено Уфе вӀашагӀтохаргда Россемассайолча миӀингашкара начӀал дола эзараш бераш. Цар гойтаргда вай мехка культуран тӀехьален мах бараш.

«Берий фольклориада - из тамашийна кхоллама проект я, из лаьрхӀа я Россекультуран тӀехьале лораяра, йоржяра. Уфегуллургья дикагӀа йола берий фольклора ансамблш,

Россе моттигашкара 80 къаьстта вола илиалархо.

Кьонача артисташка хьешаш да шахьара урамашка гӀолла сийрдача гирсащаникъ бар, боккха «ДоттагӀала гобаккхар», иштта говзанча хьехамаш лургда, Россекхоллама хьалхале лелаеча этнографашца сайренаш дахьоргья.

Томбенаькъан Иайшата гойтаргйола «Иллиалархочун говзал» яхача оагӀон мах оттабеш хургба лакха говзал йола кхелахой, уж ба дика бовзаш бола культуран дакъь тӀара болхлой, халкъа илии алара дакъь тӀара говзанчаш. Кхетаче вай кьона илиалархо хилар кхоллама дакъь тӀа лоархӀаме моттиг дӀалоацаш да, цо таро лургья галгӀай къаман илией, ашарий ладаташ цига гулбен-

нарашта шерагӀа довзийта», - аьлар «Сердало» газетага ГалгӀайчен халкъа кхоллама Республикан цӀен кулгалхочун гӀончас Котанаькъан Марема.

ГалгӀайчен сий доаккхаш, цу Еригроссийски берий кхетаче яха Томбенаькъан Иайшата таро хилар лакха говзал хиларах, дика къахьегаш хиларах, цо из Юмаду Кердача Реданта культуран ЦагӀа дахьоча балха дакъь тӀа.

Уфе дахьоча йоккхача культуран кхетаче кьонача илиалархочо гойтаргья кхоллама программа, цо гойт ГалгӀай къаман ерига хозал, цун Юаргал. Цун кхолламе ба «Къаман овла» яха Беканаькъан Хьамзата ашарий гуллам, къаьнара халкъа галгӀай илии, иштта массанена дагахьа латташ йола «Юдода хий

дошо далара» яха илии. Кьонача артисткача Башкортостане болх ГалгӀайчера лаьрхӀа бола видалаш, царех я Республикан халкъа кхоллама цӀен исбахьален кулгалхо Абдурзаканаькъан Аьсет, Кердача Реданта культуран цӀен кулгалхо Хоаной Марет. Болх дика бовзача хьехамчаша хьаллоацаш хиларо, йиига новкъостал дергда галгӀай къаман культуран хозача тайпара гойта, наьха дегаш гӀоздаха.

Томбенаькъан Иайшат сийрдача кхоллама видал я, цун хоза оаз я, Юаргга ашарий уйла е хов цунна. Хара дахьош дола дешара ди цун илиалархочун говзала лакхале я, из хьож ший начӀал долча хьехамчаца Оздой Хадижатаца из Юмае.

Исропила Хадижата гуш

да керттердар - кхувш йоагӀача вай тӀехьен къаман культурацара безам дӀабалар, фольклор цо хьалхатетт халкъашта юкьера барт, цьхоагӀо лелаяра йола оагӀув санна. Къаьстта из бахьан долаш Иайшата иллеша белггала йола галгӀай къаман кхоллама юкье моттиг дӀалоац, иштта таханарча галгӀай композиторий кхоллама а юкьебоаккх.

Уж дерригаш а, шоай чулоацама дувзаенна да исторически оагӀонца, цар хьагойт Даьхенцара безам. Кружоке ахарца йиига хьаэц тоабанца илии алара кердадараш, иштта сцена тӀа хила еза говзал. Цо иштта Юмадеш да цӀихезача халкъа илиалархой Хамхой Ахьмада, Цисканаькъан Идриса колламаш, уж ба галгӀай къаман культуре сийрда лар йитараш. Кьонача артисткай кхоллама вахар духхьал вокалаца чакхдоалаш дац - цо иштта дакъа лоац халхарий ансамбле, цо Юмаю цьхьаца кулгаговзал.

Шийна хьехаш хьехархо-хьехамча хилар бахьан долаш, Иайшата дика дакъа лоац хоза Гулакхаш леладеча балха дакъь тӀа, уж да могашал яйнача берашта Гулакх дара дола боламаш, цо иштта еригача республикански культуран кхетаченашка къамаьл ду.

Иллеш Юмадарал совгӀа, Оздой Хадижата кулгал деш, цо йоккха терко лоаттаю эгара мах болча культуран, этнографе истори Юаргга Юмадара, иштта галгӀай къаман ладаташ, Гулакхаш довзара.

Иайшата дакъа лоац йоккхача проекташка, фестивалашка, яьхашка, къаьстта уж я галгӀай къаман илиалара говзал йоаржаеца, дегӀайоалаеца керттера дакъа дӀалоацаш. Ший дегӀах чакхдоаккх халкъа илии, цун истори. Иайшата шийна хьакхолл мехка денал долча яхархочун дегӀа хьал, из я ший зӀамагӀа Даьхен, къаман мах бараш лораду саг.

Даьй сийдола тӀехьале

«ТӀехьале» яхача ГалгӀайчен ишколо ИГМК дӀаелар къаьнарча кӀадаь 40 чӀегилг

Гаьгенаькъан Марина

Укх денешка Наьсаре хилар лоархӀаме кхетаче - «ТӀехьале» яхача гӀишлонхой-меттаоттадерий ишколо ГалгӀай паччахьалкхен Малсаганаькъан Тухана цӀерагӀа музейна дӀаелар бӀаьшерений юкьерча ханашкарча кӀадаь 40 чӀегилг, уж кӀадаш корадӀаь археологически оахкалаш дахьош Гирети яхача гӀалай юртара. Уж да тӀабубхабеча барзкӀий доакьош, иштта дӀабехка боаккача наха тӀабийхача гирса зигаш.

«Оаха, юхьанца болх дӀабалабеш, лаьрхӀадар из

Илма, юкьарлон накьадала дезаш да, аьнна, къайлагӀа экспедице фондашка ца а дуташ. КӀада - эггара аттагӀа талхаш йола археологически материал я, из нийса леладеш ца хилча сиха дехе дӀадоал. Тхона лоархӀаме ба цу кӀада зигашца паччахьалкхен музейе дахо бергбола болх», - аьлар гӀишлонхой-меттаоттадерий ишкола керттера кулгалхочо Султиганаькъан Рамзана.

Экспоната хьалхарча дакъаца болх бе безаш я Беканаькъан Хьулимат, цо ГалгӀай мехктохкама музейе меттаоттадара болх лелабу 15 шу да.

Гирете оахкалаш дӀадиьхар 2025 шера гурахьа, цига дакъа лоацаш бар Москверча пачча-

хьалкхен университета кхелахой, «ТӀехьале» яхача ишкола видалаш, Е. И. Крупнова цӀерагӀа Центра видалаш. Цу хана историкий терко тӀаозаш бар вахара, культуран 200 гирс, иштта къаьнарча кӀадаь нагахьа мара нийслуш доаца зигаш.

Говзанчаша яхачо, цу материалаша тӀехьара тӀа хьагойт бӀаьшерашка баьхача наьха вахар, уж байначул тӀехьагӀа дӀабокхаш хилара юкьарлон хьалаш. Укх ханашка хьакхоачаш, нах дӀабехка йола 60 моттиг техкай.

Доха ца луш, дисача кӀадах гуш да, чоалхане хьадаь тӀадувхаду гирсаш галгӀаша леладаь хилар юкьерча

бӀаьшерашка. ДукхагӀа дола кӀадаш цӀагӀа хьадаь да, уж моттигерча наха леладеш хиннад. Къаьстта йола моттигаш а я араьхара хьадена даьрий леладаь хилара тешал деш, уж нагахьа мара нийслуш доаца

гирсаш санна леладаьд, цьхайолча хана кхьича кӀада юкьеоттадеш, белгалон оасаш дохийташ, цо хьагойт мохк йохкараэцара, культуран бувзамаш леладеш хиннилга.



Яндекс Лицея дешархой проекташ тӀаэцаш хилар Магасерча технопарке

Гаьгенаькъан Марина

Яндекс Лицея дешархой «Промышленни программировани» яхача оагӀонцарча проекташара болх даьхош хилар тахан «Кванториум» технопарке. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Лекцешка Юмадаьр балхага гӀолла дӀагойта дезаш бар дешархой шоаш хьакхелла Python меттацара IT - проекташ йоаржаеш. Баркинхой Райнас Flask, SQLAlchemy, Flask-Login гӀолла интерактивни оалача балха, иштта кхьболча оагӀонцарча тохкама балха эшаш бола Веб-оагӀув вӀашагӀабеллаб. Цун проекто чулоац психологически тештаца, берригача балха истори гойташ йола «доалахьара кабинет». Хазанаькъан Аминас тоабан, декхарашта доал дердола кӀийле хьакхеллай. Прокташтарча балхацара декхараш, тоабан чат, де дезараш



дӀа-хьа декъар чулоацаш я из платформа», - йоах тхога бенача хоамо.

Иарчакханаькъан Ислама Flask, Flask, SQLAlchemy, Jinja2 гӀолла дерригача дунен

тӀа отелаш лохаш бола веб-оагӀув хьакхеллаб. Цу проектага гӀолла, дукха ха ца йоаеш, моллагӀа моттигера хьайна ха яккха отель хьалаха йиш я хьа. Хазанаькъан Дене

FastAPI, PostgreSQL гӀолла ахчанцара болх дакхаша эшаш бола керда оагӀув хьакхеллаб. ДӀадодар, хьатӀадоагӀар, иштта бетта хинна болх хьагойташ бола дика оагӀув ба из.

ГӀалгӀай культуран оагӀув

Мехка цӀихеза йола спектакль гойтаргья актӀраша

Газданаькъан Ахьмад

Мехкарча берий театра сцена тӀа боккха болх гойта кийчлуш ба тахан актӀраш. Мехка цӀихеза, массане хьаллоацаш йола проект - «Саниз, са дог - ГӀалгӀай Пала» яха мукъама-этнически спектакль гойтаргья театре.

«Сердало» газето хьалхагӀа белгалдаь хиларах тарра, театра, кинон, кердадарий оагӀонлакха начӀал, говзал йолча артисташка гӀолла вӀашагӀабелла болх ба из. Массанена езаенна йолча цу спектаклага хьажа аьттув хургба бахархой, хьаший ухк бетта 21-ча, 22-ча, 23-ча деношка. Даьша йитаца тӀехьаленах, къаман селхарна, таханарча вахарах дувцаш бола лоархӀаме болх ба гойташбар. Къаман тхьоврача

хана денз; вай даьша, ноанона лорадеш хьадена ладаташ, бӀаьшерашка денз гӀалгӀашта юкье чӀоагӀенна латта оамалаш, иштта тахан хьадаьнна кердадараш довзийташ я спектакль. ГӀалгӀай къаман истори гетгара хоза гойташ бола болх ба оттабаьр.

Вай даьша етта кура гӀалаш - мехкахой денал, яхь, къоначал, сий лораде хар гойташ бола оагӀув. Цунга хьежжа, духхьал гӀалаш хиларал совгӀа, къаман культуран «доагӀа» лораду, дӀадахаца бӀаьшерий деной тешаш хинна латта боккха низ бола оагӀув болаш хьокхаргья уж спектакле. Лакха начӀал долча артисташа чӀоагӀа къахьийгад; из беррига болх мехкахошта, иштта хьашашта безалургболча тайпара кийчбе хьожаш. ХӀаьта тахан из цар дика вӀаштӀехьаьннад

ала йиш йолаш да вай майрара. ГӀалгӀай къаман культура, цу оагӀонца дувзадена-раш, исторе лоархӀаме моттигаш, цхьаккха хӀаманца хувца йиш йоаца, сий долча даьша хьеракӀиг санна лорадеш хьакхачийта ладаташ; къаман беркате, хоза оамалаш; иштта кхьдола лоархӀамедараш довза аьттув ба спектаклага хьажа боагӀаргбарий. Из-м духхьала цхьа хоза сурт хинна лац, ший овла бовза безилга, даьшкара къонгашка кхоачаш дахаш хинна хӀамаш хам беш лархӀа дезилга белгалдеш болх ба кийчбаьр.

«Саниз, са дог - ГӀалгӀай Пала» яхача спектаклага хьажа берригача дезалца арабовлар; царна массанена пайда беш хургда, аьнна, хет. ХӀана аьлча моллагӀа ханага хьаьчача сага кхетадерг-

дола, лерхӀаме дола хӀамаш да цу юкьединхьараш. Даьшкара хьакхача ладаташ деза долча боккхагӀбарашта, кхолламца шоай дега уйла йоаржае ловш болча къонабарашта хоза хьокхам ба ала йиш я цох. ЗӀамигава а воккхавар а хьажа везаш, дӀа-хьа йоаржае езаш проект я из аьлча, харцахьа хургдац тахан; хӀана аьлча массанена хьаьца масал долаш болх ба из. Культуран оагӀонцарча вахарера къайленаш, цхьацабарашта тамашийна хетараш довзийташ къахьегам ба из.

Белгалде лов вай къонача артисташа хьинаре, лакхача говзалца къахьийгалга. Къаман вахаре массахана даха дезаш, лерхӀамца хьаллоацаш, доаржаде дезаш дола хӀамаш да чулаьцараш. Тахан вайх хӀаране кхетаду кура бовхьаш дола, лакхера берригача мехка тӀахьожам беш, деррига зувш, бӀаьшерашка денз лораман аренашца гаргало хетта латта гӀалаш, къаман исторе лоархӀаме моттиг дӀалоацаш, лорае езаш йолга. Истори доккха хул дӀа-хьа доаржадарга, цун сий дарга хьежжа. Цунга хьежжа, тхьоврача хана денз, къамо хьабена никь, лайна халонаш, фуннагӀа духьалдаларах ю ца доакхаш лорадаь гӀулакхаш довзийташ бола болх вай дегашта боккха тоам беш хургба. Лакха начӀал долча актӀрашка гӀолла из деррига юха а довза аьттув ба вай.



Сердалцарча технологеех болх ба мехка Юмабеш

Газданаькъан Ахьмад

Театра сцена тӀа къахьегараш гуллуш моттиг хилар Магасе. Театральни кхолламах йолча Российски институту дӀахьош яр сердалцарча таханарча технолешта хетаяь йоккха дешара кхетаче. Ерригача Россера сердал оттаярца къахьегаш бола болхлой юкье-лоацаш проект хилар цох. Цу оагӀонцарча вай мехкарча министерствога гӀолла дӀахьош ба из болх вай мехка.

«Сердал оттаярца бувзабеннар исбахьален мотт, театральни режисуре лоархӀаме гӀулакх хинна дӀаэттад тахан. Вай мехкарча цу оагӀонца къахьегарашта боккха аьттув луш болх ба из. Керттара хьехамча, курса кулгал дер Образцов В. С. цӀерах йолча Пачахьалкхен академически теникий театре сердал оттаярца къахьегаш вола суртанча Бызов Павел Сергеевич ва. Тайп-тайпарча театральни моттигашка къахьегаш хьавоагӀаца цо ше Юмадаьчох дувцаргда вайцигарча болхлешта», - хоам бу «Сердалога» вай мехкарча цу оагӀонцарча министерствос.

Курса программа дукха хӀама чулаьца я. Дешара курс хургья ухк бетта 28-ча денга кхаччалца. ХӀара доакъашочун боккха аьттув луш, дукха хӀама Юмаде йиш йола моттиг я из.

Шолжа кхале Гаьржа хий дарах этта чоалхане хьал юхатохаш ба

Газданаькъан Ахьмад

Шолжа кхален Эбарга-Юрта бахача наха хий чудалара долча хьалага кийчо яьй. Моттигера хий айдаларах хатар хилар Шоссейни урамах, иштта цу цуе гӀолла бахача наха. Хий гаргагӀертад наькъа а, наьха цӀеношта а, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГӀалгӀайчен Паччахьалкхено.

Чоалхане хьал юстардаккхара яхача бус болх дӀаболабир, хӀанз а дӀахьош ба. Сиха гӀо ду болхлой, наькъа бригадаш денбийсан, ха ца къовсаш, болх беш я, цига тӀазай ларххӀа йола техника.

Из болх дӀаболабича денз, цу моттиге ва республикан маьшени наькъа, транспорта министр Хаматхананаькъан Батыр. Боахама кулгалчочо сиха гӀо деча болхлой тоаба тӀахьожам бу, тӀазь эггара чоалханега дола хьал юстардаккхара дола гӀулакхаш.

ХӀанз ухк сахьате болхлой лохагӀа долчара лаьтта айдеш, хин йистох чӀоагӀеш болх беш ба, ма хулла Эбарга-Юрта бахача наха зе ца хилийта хьожаш.

ГалгӀай мехка безбир «СедкӀа» яхача дукха оагӀонаш долча инженерий олимпиаде котбаьннараш

Газданаькъан Ахьмад

Чуранаькъан Т. Х. цӀерагӀча Кьилбаседа Кавказа доагӀора-энергетически колледже совгӀаташ луш дар «СедкӀа» яхача дукха оагӀонаш долча инженерий олимпиаде котбаьннараш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага дешара, Илман Министерстве.

«Карарча дешара шера, олимпиада доакӀашхой хилар берригача мехка гӀолла 653 эзар саг. Хьаькъале яхаш дӀагойтача ГалгӀайчено баккхар дика толам. 76 дешархо хилар I-ча даькъ тӀа, 230 - II даькъ тӀа, иштта 298 - III даькъ тӀа котбаьннараш.

Дика толам баккхарца бераш даькъаладийцар ГалгӀайчен дешара, Илман министра Цьхьорой Ахьмад-Башира, Чуранаькъан Т. Х. цӀерагӀча СКТЭК кулгалхоцо Чуранаькъан Мустафас, иштта «СедкӀа» яхача олимпиадан федеральни тӀахьожамхоцо Болотина Юлияс. Цу кхетачен чудоагӀаш, министерствос уж бераш дешаш долча ишколай кулгалхошта сийлен грамоташ



елар, олимпиаде цар лакха толамаш дахарах», - аьлар тхога хоам баьчо.

Россе итт дикагӀа йолча моттигашта чуйоагӀаш я ГалгӀайче «СедкӀа» яхача инженерни олимпиадах. Цу толамо

чӀоагӀдир начӀал долча кагирхошца цахадаш болх дӀахьош хилар. Республико тешшаме шийна тӀехьа чӀоагӀью технически болхлой кийчбара цӀи. Моттигерча дешара даькъ тӀа, цу тайпара начӀал долча берий

таронаш йоаржаяра хьаькхолл деррига эшаш дола хьалаш.

Цо новкъостал ду хургболча инженерашта, конструкторашта, тохамхошта шоай профессега кхачара хьалхара тешшаме гӀа баккха. Котбаьнна-

рашта, совгӀаташ даьхарашта лаьрххӀа йола таронаш лургья мехка хьалхале лелаеча вузашка деша отташ, цар хьаелл йокхийча технологически компани налараш.

Шолжа кхале чакхъяьлар «Хьалхарчар Даьхе» яха доал деча даькъ тӀара проект

Гаьгенаькъан Марина

Шолжа кхале чакхъяьлар «Хьалхарчар Даьхе» яха доал деча даькъ тӀара проект, из лаьрхӀа яр къаман Iадаташ, мах бараш дешархошта довзийта, яхаш, дийцар «Сердало» газетага из болх вӀашагӀбеллараша.

«Из дӀахьош, Шолжа кхален дешархоша Iомайир ГалгӀайчен культура, Iадаташ, истори, шоаш кхоллама оагӀорахьара хьагойтар, иштта хьамсарча мехкацара шоай безам гойтар, шоай дешара моттигаш дика кийчъяь хилар белгалдеш. Къаман мах бараш лоархӀаме хилар белгалдара, цун тӀехьален лерхӀам бара «Хьалхарчар болама» моттигерча даькъо кийчдир хьинар дарашта тайп-тайпара чоалхане декхараш.

Iюхера а, котало яккхар №3 йолча Эбарга-Iюртарча юкьерча ишколо. ШоллагӀа моттиг яккхар Эбарга-Iюртарча №2 йолча юкьерча ишколо. КхоалагӀа моттиг Келаматанькъан А.М. цӀерагӀча Шолжа-Шахьара №4 йолча юкьерча ишколо», - аьлар хоамо.

Тхога хоам баьчо яхачох, ГалгӀай мотт харца, Iадаташца, эздедаца дувзаденна хаттараш дар бераша терко тӀахайтараш, царна дукхагӀа дезаьденнараш.

Хьавай пхиаш

Дешара толам - къахъегам

Гарчакханаькъан Сали

Дешара шу чакхдала гаргагӀертад, цьхаболча дешархоша къахъегамах боаккаш, минот зехьа ха ца йоаеш, ишколе хьабаьккача хьехархоша дувцачоа фийла болаш, дӀайихьар карарча дешара шера ха. Цунга хьежжа яр царна журнала тӀа а тетрадаш тӀа а увттаяь оценкаш. Дика дешарца белгала йолаш дӀадиьхар дешара шу СурхотӀарча 9 шера дешача ишкола 5 «б» классе ягӀаца Муцолганаькъан Хьавас. Цунца къамаьл хилар тха. Из разва хилар тха массехк хатгара жоп дала.

- Хьава, укх шерара дешар чакх ма даьннадий хьа, малагӀа оценкашца чакхдаьккхад Ia ер шу?

- Хьалхарча четверте биологех, ингалсий меттах, гӀалгӀай меттах йиаш яр сона, дӀахо мел яраш пхиаш яр. ШоллагӀа, кхоалагӀа четверташка ерригаш пхиаш я. Иштта хургья, хетаргахьа, бӀарчча шерах оттаеш а.

- Хьо шоай классе эггара дикагӀа дешаш я. Мишта вӀаштӀехьдоал хьа из?

- Урока тӀа ягӀаш, аз хьехархочунга лертгӀа ладувгӀ. ЦӀагӀара болх бу даим, цаӀ юкьах ца буташ. Ишколе хьаеца, хӀара урока хьалхарча перенах а пайда эц, хургӀолча урокага кийчлуш.

- Цьхавар, урока тӀа вагӀаца хана, маркьиьлг санна кхесташ вагӀаш хул, вож - ловзараш деш? Ia фу ду урока тӀа ягӀаца хана? Хьехархочунга дикка ладувгӀий Ia?

- Деш аз, дӀадуви, хьехархочунга ладувгӀ. Цьхайолча хана ла ца дувгӀаш ягӀаш а хул со.

- ХӀана дувгӀац Ia цьхайолча хана ла?

- Хац сона-м. Цьха хӀама деш йоаллаш хул со.

- Де йиш йий иштта?

- Йиш яц.

- ТӀаккха хӀана ду Ia из?

- Ай, наггахьа мара диц аз иштта.

- Кхы сево новкъостал ду хьона дика деша?

- ЦӀагӀара болх мишта бе беза гӀо деш, хьахьехаш, «подсказкаш» еш книжкеш да сога. Упражненеш мишта е еза а цар хьаоал. ГалгӀай йоазонхой берригаш тӀаболаш книжка а да сога, исторех а да цу тайпара книжка.

- Ишколера чукхьаьчаца, урокаш еш ягӀаш мел ха йоаккх Ia?

- 15-30 минут тоь сона.

- Цьхан урокага кийчлуш тоь хьона из, е ерригача урокашка кийчлуш тоь?

- Ерригача урокашка!

- Ма кӀезига ха я Ia йоаккхар.

Цьхаболча дешархоша-м 1 сахьат а ши сахьат а доаккх.

- Атта кхет со чӀоагӀа.

- ХӀанад из хьо атта кхетилга? Хьаькъал долга да из?

- ХӀаа, - ел Хьава.



- Хьона эггара халагӀа хета Илма малагӀа да?

- «Дин бовхаш». Кхыдола Илмаши изи тайп-тайпара йоазош долаш да. Из йоазув халагӀа Iомалу сона. Алапаш Iомадь яьннай со, деша низткъало хул хӀанзарчоа. ХӀаьта а пхиаш йоах аз цу меттах.

- Гетгара хьо ца кхеташ хӀама нийслойя, хьахьеха, новкъостал де саг вий цӀагӀа?

- Воша ва. Из 7-ча классе вагӀа. Цунна а ховш ца хилча; нанас хьаоал, из медийший дешар дийша я.

- Классе дагӀаца бераша новкъарло йой хьона деша?

- Цьха Хьамзат ва-кх харца хьа лелаш. Ший безам бале, «самолёт» кхосс; ший безам бале, резинка тох; ший безам бале, къамаьл ду. ТӀехьашка вагӀацо а цьхьаза къамаьл ду лерга юхе.

- ХӀанз шоай ишколе фу

хилча дика хетаргдар хьона?

- Се укх ишколера кхыча ишколе дӀа ца югаре, чӀоагӀа дика хетаргдар сона. Тха дезал ЭккажкӀонгий-Iюрта баха дӀабахаб укх шера. ХьагӀадоагӀаца шера цигарча ишколе дӀаьзъяьй со. ХӀанз а цу юрта дах тхо, дешара шу чакхдаллаца дас хьалкхийлай со.

- Новкъа да, Хьава, хьо дӀайодаш. Диктангах дешара шу чакхдоалаш пхий яккхар-яр Ia, укх ишколерча пхелагӀа деша дагӀаца берашта юкье эггара дикагӀа яздаьдар Ia из, цьха гӀалат доацаш. Из-м тамаш йолаш хӀама а дар. Фу дергда, къаста дезаргда вай. Цигара дешар а аьттув болаш хилда хьа.

- Баркал. Рамзан ма вий дика дешаш. Цо хьайоахаргья шоана пхиаш.

Дика вахар хургхиларах бола тешам

Спорта лаьрхIа йоккха моттиг хьаеш боахк Наьсаре

Гаьгенаькъан Мартина

«Бизнес-спринт (Аз спорт хорж)» яхача федеральни проектага гIолла Овшанькъан Рашида цIи лелача футболла лаьрхIача дозон юхе спорта лостамагIа керда моттиг хьалгеш латт. 2026-гIа шу йистедоалача хана, кийча хила безаш ба беррига болх. ХIара дийнахьа спортаца бувзам лелабе ловш болча бахархошта боккха аьттув ба из. Каста кийча хургйолча спорта моттиге шоай хьашт мел да ха яккха йиш йолаш хургба уж. Проектага диллача, футболла лаьрхIа дозув, баскетбола, волейбола кьоастаяь майдаш, иштта воркаута лаьрхIа моттиг хургья цига.



Терроризм, экстремизм яхача доккхача зуламашта духьала болх лоаттабеш ба Долакха-Юрта

Гаьгенаькъан Мартина

Долакха-Юрта терроризм, экстремизм яхача доккхача зуламашта духьала кьовсам лоаттабеш ба тахан. Кагирхошца кхетаченаш дIакухьаш, уж нийсача наькъ тIа бахара тIехьа кьахьег цига.

«Юртарча Берий-кагирхой спорта ишколе кхетаче дIахьош хилар Iаьдала болхлой. Республика терроризм, экстремизм яхача зуламашта духьала болх лоаттабешта МВД оагIон воккхагIа вола болхло ГIаьнажанькъан Р.З., Долакха-Юртарча участкови Албохчанькъан С. А-М., Iалихананькъан У.М., ДЮСШ кулгалхочун гIонча Гелисханькъан Б.Т. кьонабарашта дийцар, цу бIехача зуламах хьокхабеннарий вахара хинначох, из хIама хьаллаца эттар ший ираз ше доадерех волга. Спортца бувзам лелабеш, вахара наькъ тIа шоашта наькадаргдар Iомадеш хилар тIахьийхар цар кагирхой», - йоах тахан тха газетага кьаьчаца хоамо.

Кагирхой, юкьерча ханага кьаьча бахархой шахьара юкьерча моттиге дега тоам беш ха дIахьош хургба каста. Цу оагIонцарча министрствонна хьалха латтача Белхарой Руслана белгалдечох, спортаца бувзам лелабе ловш бола кагирхой, иштта юкьерча ханага кьаьчараш хIара денна дукхагIа ба. Ма дарра аьлча, дега чIоагIа тоам беш, гIадвугаш хIама да из. Цунга хьеж-

жа, цу наха паргIатта ха дIакхачьа боагIача боараме тоаяь моттигаш хилийта еза вай тахан.

«Кадай хила ловраш тIалатташ йола беркате моттиг хургья цох, шеко йоацаш», - дийцар цо. Шахьарерча администраце хьаллоацаш, гIо деш дIахьош болх ба из. Наьсарен мэр вола Оздой Руслан спорта гIулакхех йолча министрствон кулгалхочо бел-

галдечох, спорт йоаржар, цу оагIонца кьахьегар чIоагIа дезаш, могаш дола гIо де хьожаш ва. Цудухьа моллагIа цу оагIонцара декхараш кхоачашде, керда моттиг хьаелла аьттув боал тахан.

Спорта лаьрхIа керда дозув тоадеш хилар вай мехка лоархIаме гIулакх да. Ма хулла дукхагIа кагирхой, бераш спорте чуоза дезаш да вай тахан. Спортцара шоай

говзал, начIал кIоаргде, тайп-тайпарча оагIонца белгалбала аьттув хургба кьонабарий. Тахан дер дайна, зехьа ха йоаеш, бувлабена лелачул дикагIа, пайданегIа деций спорта моттиге хьабьхка цаI, ший сахьат доадича, шоай дегIа хьал меттаоттадеш кьахьийгача? Спортца кхоачарле лелаш болча дуккхабарашта-м бокьонца дола совгIат хиннад цу гIулакхах.

Долакха-Юртарча культуран цIагIа «Славаьний ТIехьале» яха кхетаче хилар

ГIаздананькъан Ахьмад

Долакха-Юртарча культуран ЦIагIа «Славаьний ТIехьале» яха тематически кхетаче хилар. Кхетаче хетаяь яр, славаь-

ний культуран йоазон Ди лаьрхIа чIоагIадаьча хана денз 35 шу дузаш хилар. Из дIадихьар, Россехалкьа цхьоагIон Шера чудоагIаш. ЦIай вIашагIделлар, из дIахьош хиннар яр

культуран-салоIама урхаллен исбахьален кулгалхо Манкенаькъан Зина, цу программа керттара доакьашхой бар моттигера дешархой.

«Из цIай хиларо хьалхадоккх юкьарлон славаьний овла мичара хьабьннаб; метта кIоаргал, хозал, Iадаташ, гIулакхаш дозвийт. Славаьний йоазоно хьагойт; духьал алапаш графический белгалонаш хинна ца Iелга. Из да дийна истори, юкьара культура, ноахала дагалоаттам, кьаман тIехьале», - аьлар «Сердало» газетага Манкенаькъан Зина.

Кхетаче дIахьош, цо хьалхадаьхар берашта славаьний алапаш хьадаьнна исторически бахьанаш. Бокьонах йоазув хьакхеллараш лоархI вежарий - зиракаш Кирилл, Мефодий. Кьаьстта цар хьакхеллар IX-ча бIаьшере хьалхара славаьний алапат, цар дукха кьахьийгар, керттара дин гIулакхаш дувцаш дола книжкаш славаьний меттала доахаш. Цо таро елар книжкай гIулакх, литература дегIадоаладе.

Долакха-Юрта дIайихьача кхетачено новкьостал дир кьонача доакьашхошта, исторически дагалоаттам лорабар лоархIаме гIулакх долга кхетаде.

«Кьилбаседа Кавказа Россетий» энергетикаш геттара лакха кийчо йолаш ба чоалханеча хьалага

Iалой Муса

ЧIоагIа догIаш делхарах, хаоттам талхарах «Кьилбаседа Кавказа Россетий» - «Ингушэнерго» болхлоша лаьрхIа кийчо яьй.

Хила йиш йола технологически хатараш дIадерзаде энергомоттигашка кийча я 28 тоаба, уж ва 78 говзанча.

Энергетикаш хIанззе а болх бе дIаболабенаб: республикан цхьацIа йолча юрташка чIоагIа догIаш делхарах нийсденна токацара кхоачамбоацараш юстардоахаш ба «Ингушэнерго» говзанчаш.

Энергетикаша хьалхадоккх, кхерамэлен техника бокьонаш лорае езаш хилар тока саьргашта (ЛЭП), иштта хьаьча энергомоттигашта юхе. Iолийга дадача тока саьргашта юхеаха йиш яц 8 метр хиллал мара, е шоаш уж дIахотта хьаьча мегаргдац. Цу гIулакха хьабеха беза «Ингушэнерго» е МЧСа говзанчаш.

Тока моттигаш йолча юхе хиннача хатарах хоам бе беза лоацача номерах 220 телефона тIара, е ден-бус мах боацаш болх беш йолча «Россетий» компане телефонах: 8-800-220-0-220.



ДОЛАКХА-ЮРТАРА ТОВШХАЛА ЦА

Маяк-12» яхача ха тла даьнна дов длакъябстар, Галгалайчен вахархо лоацаш

Газданаькъан Ахмад

Галгалай мехка лаьцар 26 шу даьнна Магалайбишаьхара вахархо, из полице болхлошта тлакховдарак уголовни гулакха юкьевахар. ГПР гюлла йолча РФ СК СУ Тохкама отдела цунна бежк бир РФ УК 2 д. 318 статья, яхаш, дийцар «Сердало» газетага моттигерча Тохкама комитете.

Из нийсделар 2026 шера бекарга бетта 4-ча дийнахьа, эггара дукхага машинашца нах лелача «Наьсаре-Магалайбишаьхара-Хитте - Шолжа-Гала» оала машиний накъаш влашагикхетача. «Маяк-12» ха тла латтача ДПС болхлоша соцайир, массаза санна шоай болх длахьош, чухьяжа лаьрхла машин. Бакъда цох хьахилар уголовни гулакх.

Водитель раьза хилан-ээр машина кьхаташ, бокъо длагойта, кьамаьлагара дладоладелар, цу юкьевера ДПС тоабан командири гонча. Из саг соцаве гертача, цун юхьмараш тла, дикка лозавеш, бийнаш дийттар. Из сага могошала латкъа зулам санна лаьрхлар.

Судо лаьрхлар из саг чуволлар нийса да; зулам ма дарра техка даллалца, аьнна. Из зулам бахьан долаш, цунна дикка набакхта валла ха тоха тарлуш я. Уголовни гулакх длахо длахьош, хиннар тохкаш да.

Прокуратуро дладех Галгалайчен Лаьжгера галаш тоаяр

Газданаькъан Ахмад

Галгалайчен Жайрахьа кхален прокуратуро тлахьожам болх длабихьар культуран тлахьален моттигашка закон лорадой хьожаш. Тлахьожам болх длахьош белгалдир, федеральни доалахье лоархлаш йола Жайрахьа кхален цихезача Лаьжгера галаш воча хьале хилар.

Галгалайчен тлахьожамхоша «Сердало» газетага хоам ма барра, длабихьача балхо хьагойтар, архитектуран сийленг лоархлаш йола, лакха исторически мах бола моттиг тоае езаш хилар. Пишлой пенаш лиьлха да, лардаш а меттагьяьнна. Уж тлох яь пишлош яйна даялар кхерам болаш я.

Исторически белгалон моттиг лораяра, прокуратуро судага кхайкарал дир. Цо лоткъам длабахьийтар Галгалайчен культуран тлахьален моттигаш лораяра паччахьалкен Комитет декхарийла оттар дехаш, галаш яга из шира юрт барчча тоае, меттаоттае.

Керда дош ала гертта саг

Кьонача поэта байтий гулламах

Гарчакханаькъан Сали

Эггара хьалхара книжка поэта юхь-сибат, уйлаш, ни-гаташ довзар санна хлама да. Цо хьагойт из саг ценхаштта ший никъ болаш ва, е хозахета, саготалла байташ язъеш ва. Укх шера Наьсаре «Пилигрим» оалача ООО арахийцад Налгананькъан Илеза «Сина талгеш» яха байтий книжка. Илез кхийна а вахаш а йола юрт я Пхьилекьонагаша йиллар. Кердача книжка тла типографел совгла ценхаштта кьахьийгад кхаь сага: автора, редактора, корректора. Цун редактор хиннай Кьаман библиотеке болх беш йола Коазой лашат, из ше а поэтессай никъ тлайца хьайоагаш я. Хлаьта корректор хиннай вай университета болхло, йоазонхо Новразанаькъан Макка, из а Илеза юртхо я.

Фу дувцаш да керда книжка? Цу хаттара дикагала жоп лургда аьнна хет сона Коазой лашата аьнна редактора дешо. «Сино йовхал лехача хана...» яхаш корта болаш, цу йоазонна а кепе техай байтий книжка тла. Исропила лашата язду: «...Ший кхоллам Илеза хетабаьб бусалба дина, галгалай кьаманна, хьамсарча Даьхенна, лалама хозала. Наьнацарча безамах дувц, дог тохадолийташ. Йолацарча безамах дувц, эздийча зламсага санна...»

Иштта книжка тла я корректор хиннача Новразанаькъан Маккас язъеш «Дешхьалхе». Цо белгаларча байтех а Илез шийна, дукхача хана денз, во-взарах а дувц.

Книжка ший дика оаглонаш а, цьхьаца кхоачамбоацараш а долаш да. Эггара хьалха барг тлаотт галат деш длаязъяьча книжках тиллача цера. «Син

талгеш» ала дезача «Сина талгеш» аьнна, Доала дожар тувладаьд Лура дожарца. Автора тайпан цли кляда хьарак (ь) юкье долаш язъяьй, тахан йолаш йола метта бокьонаш телхьяр да из. Дуккха дешаш да дошкхоллар, орфографи телхаш: тамашена, гаьна ваьлча, юха тоха – нийса яз деш хилча тамашийна, гаьнаваьлча, юхатоха хила дезар. Цьхан мугларца кхо галат даьд: «Сийдола тлахьле духьа» - нийса яз деш хилча «Сийдолча тлахьален духьа» ала дезар. Кхы а да уж галаташ-м. Цьха стихотворени шозза кепе техай. «Дуне техкаш, накъаш хувцаш» яха байт нийслу вайна 103, 104 оаглонаш тла.

Илез хланз язде волалуш мара вац. Пудухьа ха дла мел йода тоалургья аьнна хет сона цун байтий технически оаглув. Хланзарчоа ритм, рифмаш дика



влаштлахьаьлац цун. Уж кьахьегамо данийсдергдолаш хламаш да.

Книжка арадаларца даькьалавуьца лов кьона поэт. Дика хет керда цли вай литературанна юкьеюагаш хилар.

Галгалай галай кьайленаш

Гирети яхача галай юрта тохкама болх длахьош ба Россера археологаш

Гьаьгенаькъан Мартина

Истори яхар гаьнна тлахьашка йисача замо таханарча деношца бувзам хотташ дола хлама да. Селханарча вахарера кьайленаш, лоархламе дола хламаш вайна гучадоахаш бола оаглув ба из. Гирети яхача галай юрта тохкамаш де айттаб тахан, Ломоносов М.В. церах йолча Москверча паччахьалкхен университета болхло.

Антропологе оаглонца доккхий тохкамаш длакхья лаьрхла ба уж вай мехка. Галай юрташкарча малхарча кашамашка корайоагаш йолча тлахьашка гюлла, боккха болх длахьош ва НИИ болхло, антропологех йолча МГУ музея болхло вола Чагаров Онгар. Малхарча кашамашка дуккхаз нах чубийннаб, еррига тлахьаш кегаь яда

анатомически хила езача тайпара йоацаш. Анализ йоаккхаш бола болхло хлара техкаца хотталуш яр хьалохаш, влшкаюллаш кьахьегаш ба цига. Дийца ца валлал боккха, хала болх ба из.

«Цу балхаца бокьонца турпалал гойтар да из. Кегаяь ядаца тлахьашка болх беш, уж влшкайоаккхаш кьахьегаш ва Чагаров Онгар», - аьлар «Тлахьале» яхача тгоговзанчий ишкола кулгал деча Султиганаькъан Рамзана. Цьхан малхарча каша мел нах баьдаб хьожаш ба уж тахан. Масса мала саг, масса кхалсаг, бераш мел хиннад тахкар чоагала боккха кьахьегам эшаш болх ба. Иштта царех хларавар мел ха яьнна хиннав, бераш масса шу даьнна хиннад хьажа беза цар.

Дукха ха йоацаш Лохера Пхьуй яхача галай юртарча малхарча каша иштта бола болх длаболабир. Чу-



бийннача наха деррига а халача хьале дерзадеш кегадаьд. Таханарча дийнахья юкбал лакхагала, лохегала йола йлаьха тлахьаш влшкайоаккхаш, уж нийсьеш бола болх йистебаьккхаб цига. Длахо зламагала йолча тлахьашцара болх ба чакхбаккха безаш. Дукха ха езаш гулакх да из. Чагаров Онгара белгалдечох, Гирети яхача галай юртарча малхарча кашамашка берий тлахьаш дукха я. Цу гулакхо хьагойт цига хала ханаш лаьтталга, дукха бераш довш хиннилга.

«Тлахьале» яхача ерригача тоабо доккха баркал кхайкаду Чагаров Онгара. Илманчохо ше белгалдечох, Галгалай мехка болх длабахьар ший тайпара хул цун. Дукха нах байзаб, цул совгала ше санна уйла еш, вахарера гулакхаш лоархлаш бола нах бовзар дега тоам беш хул. Цо белгалдечох, вай кьамашта юкье влший тара дола хламаш дукха да», - дийцар Султиганаькъан

Рамзана.

Беррига болх йистебаьлча, №3 йолча малхарча каша, иштта Гирети яхача юрташкарча кхийолча моттигех дола бакьдар Илман моттигашка довзаш, доаржадаь хургда. Тохкама болх длабахьарал совгала, из деррига наха юкье до-взийта деза. Археологически балхацарча тохкамех Илман журналашка, гулламашка, иштта кхьдолча оаглонашка гюлла яздар чоагала лоархламе да вайна тахан. Илманхошта, историкашта, музея болхлошта, иштта кхьбарашта до-взаш хила деза из деррига. Ма дарра аьлча, хам баьваргвоацаш боккха болх ба тахан вай даьй, ноаной лийннача галай юрташка длахьош латтар. Цига кораяь йола хлара хлама доккхача, тхьоврача заман истореца бувзам болаш, археологашта, Илманхошта шоай балхаца чоагала эшаш, дуккхадараш гучадоахаш я.





Ер бутт чакхбаллалца, фийла хилара хьал дӀаьхдаьд Илдарха-ГӀалий ТӀарча хьакимаша

Гаьгенаькъан Мартина

Ца соцаш догӀаш латарах, хин моттигашкара тӀахьожам лелабу болх ер бутт йистебаллалца дӀахьоргба шахьарерча хьакимаша. Из хоам «Сердалога» бир мӀаре зарбан болх лелабеча Кхорахой Мурада.

Шахьара администраце белгалдечох, укх бетта 19-ча дийнахьа шахьара кулгал деча Дидиганакьан Ахьмада тӀадиллар, сов дукха догӀаш латарах моллагӀа хатар хуле, цу гӀулакха духьальотта кийча хила, аьнна. Укх бетта 31-ча денга кхаччалца хин моттигашта тӀахьожам беш хургба шахьаре.

Цу оагӀонцара беррига болхлой лакха терко еш ба цу гӀулакха. 24 сахьата тӀахьожам беш нах ба Шолжа гонахьа. Таханарча дийнахьа 1 метрага кхоачаш айденнад из хий. ЦӀаьхьа, хатар хинна болх хуле, ма хулла кӀезигагӀа зе хургдолаш кьахьегаш ба шахьаре.

Химе Денна хетаяь йийлла урок дӀайихьар, ИнгГУ Гуманитарно-технически колледже

ГӀазданакьан Ахьмад

Паччахьалкхен университета Гуманитарно-технически колледже лабороте химе Денна хетаяь урок дӀахьош бар. Цу кхетачен юкье дакьа лоацаш хиннараш, дукхагӀа дакьье, «Химически цьханкхетарий тохкам бара техноло-

ги» яхача оагӀонцара студенташ бар.

ХӀаравар ший начӀал, говзал гойта хьожаш вар цига. «Урок дӀахьош хиннараша массехк лилман-дешара декхар оттаьдар шоашта хьалхашка. Таханара хьехархой технологеш юкье лоацаш, Юмадаьр дӀа-хьа эцаш

дӀахьош болх бар из. Шоаш лекцешка Юмадаьр балхага гӀолла хьахьокха дезаш бар цига студенташ», - дийцар «Сердалога» ИнгГУ зарбан болх лелабераша. Лабораторни тохкамаш деш, шоай кхетама хьал гойташ хьайзар студенташ, беррига низ ураоттабаь.

Кхоана технологаш хинна

доккха гӀулакхаш кхоачашде отта безараша хьагойтар, шоаш моллагӀа декхараш хьатӀаэца кийча болга. Кьонача говзанчий вахаре чӀоагӀа лоархӀаме кхетаче хилар ала йиш яр цох. Берригаш раьза болаш, пайда-недараш дӀа-хьа эцаш дӀахар урок.

Культура хьалкхоабаш йола коггӀортолга

Цу оагӀонцара проекташ йоаржаеш ба мехка

Гаьгенаькъан Мартина

Культуран оагӀонцарча Президента ганза 5 шу дизайра хетаяь, лоархӀаме кхетаче дӀайихьар Наьсаре. ДӀадахача шера хиннача яхьашка котбаьннарий, министрствашкарча, шахьарашкарча, юртий администрацешкарча кулгалхой шоай толамех, иштга лерхӀарех дувца аьттув бар цига.

«Са бизнес» яха моттиг мехкара грантови экооагӀон доакьашхой тӀаозаш яр. 2025-ча шера хьайийлар Магасе ПФКИ проектни офис. Цо болх дӀахьоча ийс бетта культуран оагӀонцара грантови гӀулакх доаржадеш кьахьег мехка. Офиса тоабо гранташ хьайцарашца дикка толамаш даьхад ала мегаргдолаш да тахан, хӀаьта Ганза пхи шу дузача дийнахьа иштга хьинаре дӀахо дӀабахьа безача баллах дувцаш бар уж.

«Са бизнес» яхача моттигах дикка пайда хьабаьннаб проектни офиса балха. Республикан куц хувцаш йола проекташ

укхача хьахьоллаш, йоаржаеш я. Дега чӀоагӀа тоам беш да из хӀама. Ийс бетта цьха хӀама кхетадаьд оаха: культура, бизнес цьхана болх дӀахьош хила еза. Аьттув хилба Ганза, хӀара доакьашхочун никъ дикка толамаш долаш хилба. Беркате хилба шун болх, доттагӀий!» - аьлар «Са бизнес» яхача оагӀон кулгал деча Албохчанакьан Исмаьлала.

Наьсарерча ПФКИ хьалха латгача Чуранакьан Мухьмада ший кьамаьла юкье белгалдир проектни офисага гӀолла культуран оагӀув хьаллацарца а хувцаш хиннилга. Укх пхе шера мехка йоаржаьй эзараш боккӀал башха йола проекташ. ХӀаьта оаха ГӀалгӀай мехка дӀахайтар, хӀама хьахьолла, толамца дӀадахьа, коталонга кхача республике аьттув болга. «ПФКИ - лоархӀаме дола гӀулакхаш доаржадеш бола оагӀув ба тахан. Наьсарерча проектни офиса тахан дикка пайда беш болх дӀахьу. Ганза доакьашхой, из лоархӀаме гӀулакх хьаллоацаш мел барий доккхача дикашка кхача низ, аьттув хилба, шортта берка-

те проекташ хьахьолла хьинар хилда», - белгалдир бувзама, кьаман политикан, кепайоазон, хоамий гӀулакхех йолча министерствон кулгалхочун гӀонча волча лалбаканакьан Артура.

ПФКИ ше йолча юкьа, хӀама хьаде ловчарна нийса никъ хьехаш, де дезар хьалхадоккхаш, Юмавеш йола семинараш, сессеш йоаржаеш, дехар чулуча хана новкъостал деш, кьахьийгад. Иштга оагӀув хьаллоацаш хиларо моттигерча то-

абашта шоай гӀулакх, кхераца кхераш, майрагӀа дӀадахьа, доаржаде гӀо даьд. Магасерча администраце кулгалхочун гӀонча волча Муталанакьан Ислама белгалдечох, Наьсаре хьайийллача офиса ше геттара эшаш, йоагӀаш хьайийллалга хьагойташ болх дӀабихьар. Ганза гранташа мехкарча моттигий куц эргадоаккх, кагирхой тӀаозаш болх лоаттабу, иштга кьаман беркате дола ладаташ лораду, доаржаду. Президент-

ски ганза Проектни офиса тоабан тахан пхи шу дузача дийнахьа, чӀоагӀа лоархӀаме да укх денга кхаччалца шоаш хьабена болх боагӀгӀаца боараме, кьаман юкье пайда боаржабеш, мехка дика хургӀола проекташ хьаллацара тӀехьа дӀабихьа хиларах дог тийша хилар. Кьаман культуран оагӀонца, кхолламца дувценнарашта керда никъ хьабеллаш бола лоархӀаме болх ба ала йиш я цох.



сердало

Учредитель: Государственное автономное учреждение «Издательский дом «Сердало»

Главный редактор: Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя: Республика Ингушетия, 386101, г. Назрань, Тер. Центральный округ пр. И.Базоркина, 60. Тел.: 8 (8734) 77-11-84. Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована Управлением Роскомнадзора по Республике Ингушетия. Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033 от 16 декабря 2024 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в компьютерном центре ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера по графику в печать: 27 мая 2026 г. Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не совпадать с позицией редакции. При перепечатке ссылка на газету обязательна. Письма, рукописи, фотографии, рисунки не рецензируются и не возвращаются. Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве «Южный регион», с готовых диалитивов Адрес: 357600, Ставропольский край, г. Ессентуки, ул. Никольская, 5. Заказ № Тираж: 2000 экз.



ГалгӀайчера халкъа фронта доакъашхо котваьлар мехка спортивни дакъ тӀа

Гаьзданаькъан Ахьмад

Халкъа фронта моттигерча штаба викала Чомакананькъан Хьамида лакхара совгӀат даьккхар, кулгаш гӀортадарах йолча Россче чемпионате дика толамаш даьха. Ший хьинарца, низаца, чӀоагӀаца оамалца цо цӀаькха а гойтар ГалгӀайчен спортсменаш чӀоагӀаца яхьашка бала таро йолаш хилар.

«Оаха доаккхал ду цу тайпара нах тхоай тоабашца хиларах! Из Хьамида котало хинна Ӏац, из дика масал да вай берригача кагирхошта. Цун толамо хьагойт, масахана хьалха хила везилга, вӀалла ца соцаш къахьеге, халонашта духьальотталуш хила везилга.

Оаха даькъалавуьц Чомакананькъан Хьамид, сийрдача коталонца, спорта толамашца!» - аьлар «Сердало» газетата ГалгӀайчен президента болама викалаша.

Халкъа фронта викалаш массанахьа кхоачаш ба тахан. Цар шоаш дер гулакхашца чӀоагӀду. Мехка Халкъа фронта даькъо, Ӏаьдала, бахархошта юкьера бувзам лелабу. Хьинар долча цар дика кхоачашду наьха хьашташ, цар керттера хаттараш тӀахьожаме лоттаду. Чомакананькъан Хьамида толамах тара хила гӀерташ хилар дика масал да гонахьарча наха.



Наьсаре Бохтаранаькъан Ӏумар даькъалавийцар, Европан Хьалхалене толам баккхарах

Гаьгенаькъан Мартина

Физически культуран, спорта моттигерча Министерстве Бохтаранаькъан Ӏумар даькъалавийцар, эллиной-румий латара Европа U-17 Хьалхалене дика толам баккхарах.

«Дозал 45 кг долча даькъ тӀа Ӏумара дото майдилг яккхарах, спортивни балха кулгалхочо Белхарой Руслана баркал аьлар ерригача республикан а лоархӀаме бола толам баккхарах, цул совгӀа цунна ахчан совгӀат дир. Тренерий

Дошхьакьлой Ислама, Цьхьорой Хьамзата балха лакха мах оттабир», - аьлар министерстве.

Из дика толам ба, бакьда кхы а болх бе беза гӀалаташ юкьера дӀадоахаш. ДӀахо котало яккха, керда спортивни толамаш даха низ кхоачалба шун! Баркал ала

лов ГалгӀайчен спортивни латара Федераци хьалхарча вице-президента, РФ Паччахьалкхен Дума депутата Татренаькъан Муслима, цо новкъостал дарах», - аьлар Белхарой Руслана, Ӏумара Европан яхьашка дакъа лацарах ше дувцаш.



ГЪБЪЯВЛЕНИЯ

Утерянный аттестат 06 БВ 0010374, выданный ГКОУ СОШ №5 г. Назрани в 2012 г. на имя Дзангиева Ильяса Магомедовича, считать недействительным.

Утерянный аттестат, выданный ГКОУ СОШ №5 г. Назрани в 2006 г. на имя Дзангиевой Хеди Магомедовны, считать недействительным.

Утерянный аттестат серии №00624009594452, выданный ГБОУ СОШ №1 с. п. Галашки в 2023 г. на имя Батыровой Самиры Ибрагимовны, считать недействительным.

ГалгӀайчен латархой Шолжа-ГӀалий тӀа дӀахьоча яхьашка котваьлар

Гаьгенаькъан Мартина

ГалгӀайчера эллиной-румий латара доакъашхой котваьлар халкъашта юкьера йийлла ондаргий яхьаш дӀахьоча Шолжа-ГӀалий тӀа.

«Кхав дийнахьа Нохчий республике хиннача къовсамашка бокьонца бола шоай гулакха

говзанчаш хилар дӀагойтар цар. «Беноерча Байсангура» клуба совгӀаташ даха яхьеьлар ГалгӀайчен тоаба а. Шоай хьинар, низ, лоӀам гойташ; физически кийчо, латара говзал дика хиларах лакхара совгӀаташ дахар Кьоастой Асланбика (63 кг), Оздой Ӏумара (67 кг), Мержой Билала (68 + кг), Балайнаькъан Мухьаммада (44 кг), Зан

генаькъан АбдуллахӀа (26 кг), Кьоастой ИбрахӀима (71 кг), БӀарахой Мухьаммада (65 кг).

ШоллагӀа моттиг якккхар Келаматанаькъан Хьамзата (55 кг), Йовлой Мухьмад-Ӏаьлас (35 кг), Зангенаькъан Азраила (60 кг), Кьоастой Рахьима (29 кг), Оздой Мухьаммада (42 кг).

Борза совгӀаташ делар Хангенаькъан Малика (60 кг), Беш-

той Зоврбика (82 кг), Белхарой Ислама (97 кг), Иленаькъан Махьдена (52 кг), ДадаевӀар Рустама (35 кг)», - аьлар спортивни латара Федераци.

Тхога хоам баьчо яхачох, цу яхье дакъа лацарах бехктокхаме вар ГӀР эллиной-румий латара кагирхой тоабан воккхагӀа вола тренер Хамхой Ислам.